

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie

Bakalářská práce

Petra Šlégrová

Ženy jako uživatelky marihuany

Female marijuana users

Praha 2011

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Podaná

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Zuzaně Podané za ochotu a spolupráci při konzultacích a za její trpělivý přístup a podnětnou kritiku. Děkuji také své rodině za podporu při psaní a všem respondentkám, které na výzkumu spolupracovaly.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Ve Velvarech

dne

podpis

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá specifikami užívání marihuany mezi dívkami ve věkové kategorii mládeže. Užívání marihuany je mezi mládeží velice běžné a je i nadále považováno za delikventní projev chování mladistvých. V úvodu práce jsou proto shrnuty teorie delikvence dívek, na které navazuje teorie sociální kontroly Trávise Hirschiho, ze které vychází analytická část práce, která byla doplněna poznatky z vlastního kvalitativního výzkumu. Práce se věnuje hlavně sociální situaci uživatelky, jejich rodinnému zázemí, trávení volného času, motivaci užívání drogy s interpretací přínosu a negativ užívání marihuany. Získané poznatky o užívání marihuany mezi dívkami jsou porovnávány s údaji o užívání marihuany mezi chlapci a neuživatelkami.

Klíčová slova:

marihuana, teorie sociální kontroly, dívky, delikvence dívek, typologie uživatelky, gender

Abstract

This thesis focuses on specifics of marijuana use among teenage girls. Marijuana use is widely spread among young people and still considered delinquent. In the first part of thesis theories of girl's delinquency are summarized, followed by social control theory by Travis Hirschi on which the analytical part of thesis is based on. The last part completes the information obtained with new findings from qualitative research. The aim of this thesis is to study social situation of girl users, their family background, leisure time, motivation in using marijuana with interpretation of benefits and negatives of marijuana use. Obtained findings are compared with findings about marijuana boy users and non-users.

Key words:

marijuana, social control theory, girls, girls delinquency, marijuana users typology, gender

OBSAH

1.0 ÚVOD.....	11
2.0 TEORETICKÁ ČÁST.....	12
2.1 Vývoj české konopné scény	12
2.2 Specifika delikvence dívek.....	13
2.3 Teorie sociální kontroly.....	16
2.4 Typologie uživatelů	17
2.5 Specifika užívání marihuany dívkami	18
3.0 ANALÝZA DAT Z VÝZKUMU ISRD-2.....	22
3.1 Výzkum International Self-Report Delinquency Study.....	22
3.2 ISRD-2 dívky, popis souboru	23
3.3 Prevalence užívání konopí	25
3.4 Rodina	26
3.5 Volný čas a přátelé	29
3.6 Prevalence delikvence a problémového chování.....	34
3.7 Škola.....	35
4.0 KVALITATIVNÍ VÝZKUM UŽÍVÁNÍ MARIHUANY DÍVKAMI	38
4.1 Výzkumný problém a cíle výzkumu.....	38
4.2 Postup dosažení cíle výzkumu	38
4.3 Použité metody	39
4.4 Respondentky	40
4.5 Analýza a interpretace dat	40
4.6 Shrnutí výsledků.....	46
5.0 ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
PŘÍLOHY	53

1.0 ÚVOD

Marihuana je v současné době nejpobulárnější nelegální drogou mezi mladistvými. V České republice není samotné její užívání trestné. U mládeže je užívání konopných látek považováno za delikventní formu chování. V Evropské školní studii o alkoholu a jiných drogách ESPAD z roku 2007, již se Česká republika zúčastnila, zkušenost s užíváním konopných látek uvedlo 45 % dotázaných. Žádná další ze sledovaných běžných drog u nás takové prevalence nedosahovala (ESPAD 2007: 24). Česká republika také vykazuje nejvyšší výskyt vysoce rizikových uživatelů konopných drog. (ibid: 24) Užívání konopných látek se stalo velice rozšířeným fenoménem nejen mezi mládeží¹, ale zejména u starších věkových kategorií. Nicméně z hlediska počátku užívání drog jsou mladiství nejvíce ohroženou, a proto velice důležitou skupinou. Pro toto věkové období je charakteristická určitá nejistota, nezralost, často i krize a hledání vlastní identity. Vliv rodiny na socializaci dítěte se postupně upozaďuje a do popředí se dostává vliv vrstevníků, který je jedním z klíčových faktorů determinujících delikventní projevy.

Tato studie se zaměřuje na užívání konopných látek mezi ženami ve věkové kategorii mládeže. Delikventním projevům žen nebyla v minulosti příliš věnována pozornost. Většina výzkumů nerozlišovala mezi ženskými a mužskými vzorci užívání. (Clayton 1986) Výzkumy užívání konopí byly prováděny v rámci studie všeobecné drogové situace (Miovský et al. 2008). Avšak od 70. let došlo výraznému posunu ve vnímání žen a jejich vztahu k užívání drog. Pozornost odborníků se začala obracet na výzkum a léčbu uživatelék drog jako na specifickou populaci a bylo nashromážděno široké spektrum informací o biologických, psychologických a sociokulturních aspektech užívání různých drog ženami a k získávání poznatků o jejich vlivu. (Lex 1991: 1). Řada výzkumů prokázala existenci fundamentálních rozdílů mezi muži a ženami v konzumaci drog, kouření a pití alkoholu. (Lex 1991: 1) Vnímání žen jako specifické skupiny uživatelů drog se stalo velice důležitým z hlediska jejich léčby, prevence, zamezení některých dopadů užívání, jejich rizikového chování a maximalizace zamezení způsobených škod.

Předmětem zájmu této práce budou specifika užívání marihuany dívkami ve věkové kategorii mládeže se zaměřením na sociální situaci těchto uživatelék, jejich rodinné zázemí, trávení volného času, počátky jejich konopné kariéry, motivace užívání drogy s interpretací přínosu (resp. negativ) a budoucnosti své konopné kariéry. Některé údaje budou porovnávány s údaji užívání konopí u chlapců.

¹ Kategorií mládeže se v této práci rozumí dívky a chlapci ve věku od 13 do 18 let

2.0 Teoretická část

2.1 Vývoj české konopné scény a jejích uživatelů

Česká konopná scéna a uživatelé konopí prošli v posledních letech zajímavým vývojem. (Miovský et al. 2008: 145) Užívání konopných látek za posledních pár let překročilo hranice úzkých sociálních kruhů a stalo se rozšířeným zejména mezi mladistvými a mladými dospělými. Konopná scéna a její uživatelé byli v České republice ještě do nedávné doby neprobádanou oblastí. Před rokem 1989 prakticky neexistoval systematický výzkum, který by se českou drogovou scénou a jejím chováním zabýval a který by odpovídal metodologické a výzkumné úrovni dané problematiky. (Miovský et al. 2008) Teprve na počátku 70. let se některé výzkumy snaží podat ucelenější popis užívání nelegálních drog, avšak marihuana je v jejich rámci zmiňována jen letmo. V dalších výzkumech se projevuje velmi významný deficit autorů v jejich schopnosti pracovat s konceptem tzv. rekreačního užívání, na něž je konopí především vázáno, a s konceptem skryté populace. (Miovský et al. 2008) Do začátku 90. let tedy panovala v české společnosti představa, že užívání drog, včetně konopí, je jev zcela výjimečný. (Miovský et al. 2008) V 90. letech došlo ke změnám konopné scény a změnili se také její uživatelé. Užívání konopí se z tvrdého jádra drogové scény a z intelektuálních kruhů rozšířilo i mezi běžnou populaci, což bylo částečně zapříčiněno nejednotnou legislativou, špatnou koordinací policejních aktivit, otevřením hranic nebo také liberálními celními kontrolami. (Miovský et al. 2008). Konopí už nebylo součástí symboliky protestu.

Období mezi rokem 1992 až 1993 je považováno za zlatou éru užívání drog v Čechách. Na konci 90. let už ve většině velkých měst fungoval komerční prodej marihuany a pěstování konopí vstoupilo také do mnoha českých pěstitelských domácností. Marihuana se stále častěji začala pěstovat uvnitř (tzv. podlampovky). (Miovský et al. 2008) Drogový trh částečně splýnul s konopným. Dealeři, kteří distribuovali konopí, měli u sebe stále častěji i tvrdé drogy a naopak. Prodejci marihuany se stali zejména mladší příležitostní uživatelé s rekreačním charakterem užívání ve věku 15-22 let s raným počátek užívání. (Miovský et al. 2008)

V letech 1999-2001 přestala nejméně polovina pěstitelů pěstovat konopí. V této době totiž vstoupil v platnost zákon postihující držení nelegální drogy pro vlastní spotřebu. Došlo k posílení pozic dealerů drog, kteří kromě marihuany nabízeli i jiné drogy, které vydávaly větší zisk. (Miovský et al. 2008) Od 90. let výrazně stoupla cena konopných látek. V polovině 90. let se ceny pohybovaly od nuly do pár desítek korun za gram. Dnes se průměrná cena

jednoho gramu pohybuje v rozmezí od 150-250 Kč za 1 gram. Současní uživatelé si své distributory pečlivě vybírají. Upřednostňují důvěrné dealery a kvalitní konopí. Svou roli v distribuci určitě sehrály mobilní telefony, které umožňují snadnější komunikaci a zachovávají alespoň částečnou anonymitu.

V této poměrně krátké době se užívání konopných látek rozšířilo z úzkého okruhu uživatelů do všech společenských vrstev a marihuana se stala velice snadně dostupnou drogou, kterou si mladiství oblíbili. Dnešní spektrum uživatelů je tedy velice diferencované. Uživatelé konopných látek nejsou jen muži a chlapci, ale i ženy a dívky, které patří do rizikové kategorie užívání marihuany stejně jako chlapci a jsou uživatelkami zhruba ve stejném poměru.

2.2 Specifika delikvence dívek

2.2.1 Biologické teorie

Delikvence dívek a žen zůstávala po dlouhou dobu bez pozornosti vědecké obce. V prvních studiích, které se začaly objevovat na konci 19. století, se objevovala tvrzení o ženské delikvenci jako výsledku působení individuálně psychologických faktorů. Tyto studie vycházely z biologických teorií a zcela opomíjely vlivy sociální, ekonomické či politické (Lilly et al. 2011). Biologické teorie považují za příčiny delikvence již samotnou přirozenou podstatu žen. Popisují ženy jako méně vyspělé, pasivní jedince s menšími sklony k brutalitě, u nichž převládají mateřské pudy, které jsou hlavní příčinou, proč že se ženy dostávají do konfliktu se zákonem méně než muži. Povaha žen je z tohoto pohledu náchylnější ke společenským změnám, což ji činí labilnější oproti povaze mužské. (Urbanová et al. 2004) Ženy byly také často charakterizovány jako fyzicky imobilní, psychologicky pasivní, amorální, kalkulativní a chladné. (Lilly et al. 2001)

Někteří autoři biologických teorií odvozovali ženskou kriminalitu z fyzických znaků (Lilly et al. 2011). Slabá ženská stavba těla determinuje postavení žen na podřadné vůči mužům. Jedním z těch, kteří se snažili vysvětlit ženskou kriminalitu z fyzických znaků, byl Freud. Pozornost věnoval převážně pohlavním orgánům. Ženy si uvědomují podřadnost svých pohlavních orgánů a jejich delikvence pramení ze závislosti na mužském penisu. Pro ženy je podle Freuda typický menší cit pro spravedlnost. (Lilly et al. 2011)

Jiné biologické teorie předkládaly názor, že ženská kriminalita je vrozená a rozvíjí se u těch žen, u kterých nebylo správně dovršeno procesu vývoje v morálně kultivovanou ženu. (Lilly et al. 2011) Ženy byly těmito teoriemi označeny za vrozeně podvodné, klamné a pomstychtivé. Určitá povolání jako povolání učitelky, zdravotní sestry nebo pozice ženy

v domácnosti, která tehdy vykonávaly především ženy, nabízela ideální prostředí pro delikventní jednání. (Lilly et al. 2011)

2.2.2 Psychologické teorie

Psychologické teorie se zaměřují na individuální zvláštnosti psychiky pachatelů. V tomto paradigmatu mnoho odborníků zastává názor, že hlavním důvodem páchaní trestných činů u žen jsou emoce, u mužů je trestná činnost odůvodněna sobeckostí, chamtivostí, surovostí a egoismem. Někteří autoři (Urbanová et al. 2004) se domnívali, že kriminalita souvisí s typickými charakteristikami psychopatických osobností a psychoanalytická koncepce považuje zločin za důsledek potlačených přání, za projev vnitřních sil.

2.2.3 Sociologické teorie

Sociologické teorie chápou delikvenci jako důsledek vlivu sociálního prostředí, ve kterém dochází k socializaci. Mezi významné teorie tohoto paradigmatu patří teorie sociálních rolí, etiketizační teorie a feministické teorie.

Teorie sociálních rolí klade důraz na rozdílnou socializaci dívek a chlapců. Dívky jsou podle této teorie tradičně vychovávány k altruismu a toleranci. Jsou připravovány na roli matky, k podřizování svých zájmů rodině a svým blízkým. Podle teorie sociálních rolí je pro dívky snazší podřizovat se právním normám a je na ně kladen vyšší dohled ze strany rodičů. (Urbanová et al. 2004) Role ženy, jak si ji většina společnosti představuje, je role zodpovědné, milující matky, která zastává klíčové role v rodině a je bytostí emocionální a pasivní. (Thom 1986, 1987) Ženy by měly být nositelkami morálních imperativů. Představa deviantní ženy ale nespadá do těchto tradičních představ o rolích ženám určených. Dívky a ženy, které se dopouštějí deviantního chování, jsou tím společností stigmatizovány mnohem více než muži. (Thom 1986, 1987)

Etiketizační teorie klade důraz na procesy sociální interakce. Deviace vzniká interakcí mezi deviantní a normální skupinou populace, je definována jako produkt myšlenek, které jsou lidmi sdíleny. (Munková 2001) Kriminální chování se stává kriminálním tehdy, dojde-li k odsouzení a odhalení. (Urbanová et al. 2004) Etiketizační teorie také předpokládá, že ženy jednají delikventně, protože byly za delikventní označeny. Jejich kriminalita vzniká jako reakce na označení. Podle této teorie se ženy dopouštějí trestné činnosti stejnou mírou jako muži, činí tak ale skrytě, a proto ji nelze rozpoznat. Zločinnost žen se všeobecně toleruje a neregistruje se, čímž dochází ke zkreslení statistik kriminality, jež neodpovídají skutečnému stavu. Řada případů uniká pozornosti. (Urbanová et al. 2004)

Feministická teorie vidí příčiny ženské kriminality již v samotném rozdělení společnosti podle vlastnictví výrobních prostředků a moci. Společnost je rozdělena podle výrobních prostředků a zcela ovládána muži. A muži také určují distribuci kriminality ve společnosti. Mužská kriminalita je nejčastěji páchána v oblasti materiální výroby, zatímco ženská kriminalita souvisí s přirozenou reprodukcí společnosti. (Urbanová et al. 2004) Tyto teorie deviace žen také interpretují v kontextu stereotypního vnímání ženské role. Deviace žen je důsledkem soutěživosti s muži a snahy žen napodobit role mužů. (Munková 2001)

2.3 Teorie sociální kontroly

Východiskem pro výzkum, jehož výsledky jsou analyzovány v analytické části, je teorie sociální kontroly Trávise Hirschiho, která již od 70. let patří k nejvýznamnějším teoriím delikvence a jejíž poznatky jsou v kriminologii aktuální dodnes. Tato teorie předpokládá, že jedinec je konformní, protože v sobě má zakotvenou sociální kontrolu. Důraz je kladen především na pevné vazby na společnost. Delikventní chování se objevuje u jedinců, jejichž vazby na společnost jsou slabé nebo narušené. Hirschi definoval 4 základní prvky vazby (*elements of bond*) a to: attachment, commitment, involvement a belief. (Hirschi 1969)

Připoutáním (*attachment*) má Hirschi na mysli vazbu na druhé. Čím silnějšími vazbami na druhé jedinec disponuje, tím se pravděpodobnost výskytu delikventního chování snižuje. V procesu socializace dochází u každého člověka k internalizaci norem společnosti, které jsou sdíleny všemi jejími členy. Porušení těchto norem znamená jednat v rozporu s přáním a očekáváním druhých. Konformitu jednání tedy zajišťuje vnímání mínění ostatních. Jestliže jedinci na mínění ostatních nezáleží, vytváří se prostor deviantnímu chování. Důležitá je v tomto smyslu zejména rodina. Vazba na rodiče je vnímána jako primární ochrana proti počátku delikvence.

Závazek (*commitment*) se váže na strach z porušení norem. Jedinec při zvažování delikventního jednání porovnává náklady a rizika spojená se ztrátou nahromaděného kapitálu, který získal předchozím konformním chováním. Tento společenský kapitál (majetek, reputace, vzdělání aj.) je zárukou závazku ke konvenčním hodnotám společnosti, jelikož cena za páchaní delikvence by byla vyšší než náklady. Jedinec je navíc zavázán ke konformitě nejen tím, co od společnosti získal svým konformním chováním, ale i svými budoucími aspiracemi a ambicemi. Závazek je vytvářen vzděláváním, zaměstnáním, každou investicí jedince do svého života, majetku a pověsti.

Zapojení (*involvement*) do konvenčních činností společnosti je dalším faktorem, který snižuje riziko delikvence. Hirschi tvrdí, že zapojení do konvenčních aktivit udržuje jedince

zanepřázdněného natolik, že na páčání deviantních činů nemá dostatek času. Dívky, které se věnují sportu, dělají domácí úkoly, chodí do zájmových kroužků, jsou delikvencí ohroženy méně než ty, které se nevěnují žádným aktivitám a tráví volný čas na ulicích se svými přáteli bez zájmové činnosti.

Víra (*belief*) se vztahuje k obecně sdílenému systému hodnot ve společnosti. Jedinec se mnohem snadněji přizpůsobí normám, kterým věří. Riziko delikvence se zvyšuje u jedinců, kteří se částečně nebo zcela neidentifikovali s normami společnosti, ve které žijí. Deviantní jedinec si své chování racionalizuje tím, že danou normu porušit může, protože ji neuznává. Pokud dívky neuznávají marihuanu jako nezákonnou škodlivou drogu, nebo její konzumaci nepovažují za deviantní, může být pravděpodobnost jejího užití vyšší.

2.4 Typologie uživatelů

Spektrum uživatelů a uživatelů je velice široké. Typickou uživatelku nelze jednoznačně charakterizovat, přesto vznikla řada typologií, které se snaží uživatele/uživatelky kategorizovat do několika základních skupin, nejčastěji podle intenzity a rozsahu užívání. Podle jedné ze základních typologií uživatelů drog, mezi něž lze zařadit i uživatele/uživatelky drog konopných, lze dívky kategorizovat do 5 základních skupin. (Miovský et al. 2008) První skupinou jsou všechny dívky, které mají s marihuanou minimálně jednu zkušenost. Mohlo se jednat o ojedinělou zkušenost, která nebyla následována další konzumací. Druhou skupinou jsou aktuální uživatelky, což jsou všechny uživatelky, které marihuanu užívají aktuálně a opakovaně. Třetí skupinou dívek jsou problémové uživatelky, kam patří ty, které musely kvůli droze vyhledat pomoc. Z kategorie problémových uživatelů lze vyčlenit závislé uživatelky splňující kritéria pro závislost. Pátou kategorií jsou těžké dlouhodobé uživatelky. Pro ty je charakteristická velmi silná závislost, která je spojena s výrazným sociálním propadem, jejich užívání drog je vysoce rizikové a pojí se s celkově rizikovým chováním. (Miovský et al. 2008)

Pro uživatelky konopných látek se častěji užívá kategorizace mezi experimentátorky, rekreační uživatelky a závislé uživatelky. Experimentátorky mají s konopnými látkami a jinými nelegálními drogami více než jednu zkušenost. Jejich užívání není pravidelné, mezi jednotlivými užitími bývají delší časové intervaly. Je pro ně typické zkoušení různých, pro ně neznámých, typů drog a různých způsobů užití. Rekreační uživatelky užívají konopí s cílem pobavit se, jako určitou formu relaxace a uvolnění se, dosažení dobré nálady aj. Pro rekreační uživatelky jsou typické ustálené vzorce užívání, určité situace a místa užívání konopí. Tento typ je mezi mladými dívkami užívající konopné látky pravděpodobně nejčastější. Poslední

kategorií jsou závislé uživatelky, které mají stabilizované sociální zázemí, a patří do kategorie latentních uživatelék, jež mají ustálené vzorce užívání. Tyto uživatelky nevykazují žádné zdravotní či sociální problémy. Kritéria závislosti splňují, ale nejsou nuceny vyhledávat odbornou pomoc. (Miovský et al. 2008)

Podle Miovského lze uživatelky dále dělit dle frekvence užívání konopí na lehké uživatelky (1-2krát týdně), středně-těžké (2-4krát týdně) a těžké uživatelky (5krát týdně a více) a dále podle celkové doby užívání na krátkodobé (0-4 měsíce), střednědobé (4 měsíce – 2 roky) a dlouhodobé (déle než 2 roky). (Miovský et al. 2008)

2.5 Specifika užívání marihuany dívkami

2.5.1 Rozsah a intenzita užívání

Rozsah a intenzita užívání konopných látek se u chlapců a u dívek liší. Četné výzkumy (např. Babor 1984, Kandel 1986, Andrew 2008) prokazují, že chlapci užívají konopí častěji a ve větším množství než dívky. Výsledky Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD realizované v roce 2003 mezi 16 a 17letými studenty prokázaly 8% rozdíl v celoživotní prevalenci užívání marihuany mezi dívkami a chlapci. V roce 2007 ale tento rozdíl poklesl na polovinu, na necelá 4 %, kdy celoživotní zkušenost s konopnými drogami u chlapců byla zaznamenána u 48 % dotázaných, zatímco dívek bylo 44 %. (ESPAD 2007) Výzkum delikvence mládeže ISRD–2 mezi žáky 7. - 9. ročníků prokázal necelý 3% rozdíl v celoživotní prevalenci dívek a chlapců. (ISRD-2) Lze se domnívat, že se poměr mezi dívkami a chlapci, kteří marihuanu vyzkouší, zmenšuje, nicméně v pokračování užívání marihuany rozdíly zůstávají, a to zejména ty týkající se intenzity a frekvence užívání. Svou roli hraje také samozřejmě věk uživatelů a uživatelék.

Intenzita užívání marihuany je u mladých dívek nižší než intenzita užívání u chlapců. Dívky z výzkumu ESPAD, které uvedly užití marihuany nebo hašiše v posledním roce, tak v mnoha případech (41 %) učinily pouze 1-2krát. Za posledních dvanáct měsíců 3-5krát užilo marihuanu 21 % dívek. 10-19krát užilo marihuanu necelých 11 % z nich a 20 a více užití za rok přiznalo necelých 13 % z nich. Chlapců, kteří užili konopné látky s intenzitou 20 a více užití za rok bylo 24 %, tedy o 11 % více. 3-5krát konopné látky užilo 17 % chlapců, 10-19krát 12 %. A více jak třetina z nich přiznala 1-2 užití za rok. (ESPAD 2007) Z výsledků výzkumu lze vyčíst, že chlapci užívají konopné látky s větší frekvencí. Toto zjištění dokládá i starší zahraniční studie o rozsahu a vzorcích užívání marihuany provedená u žen ve věku 21 let. (Babor et al. 1984) Výzkum probíhal v laboratorních podmínkách, kde ženy žily v menších smíšených skupinkách, sestávajících z těžkých a lehkých uživatelék. Za plnění jednoduchých

úkolů získávaly body, které mohly proměnit za konopí. Těžké uživatelky v tomto výzkumu vykouřily v průměru 3,5 marihuanové cigarety denně, zatímco lehké 1,4 cigarety. Tento rozsah zůstal v průběhu studie víceméně konstantní. Přesto byl ale nižší, než rozsah sledovaný u mužů v podobném výzkumu z roku 1975. (Babor et al. 1975) Těžcí uživatelé užívali marihuanu v dřívější denní dobu a za celý den vykouřili v průměru 4 marihuanové cigarety. Jejich spotřeba v průběhu experimentu stoupla na 6,5 cigarety denně. Lehčí uživatelé kouřili v počátečních dnech studie zhruba dvě cigarety denně a ke konci výzkumu stoupla jejich spotřeba na tři cigarety denně. Výsledky experimentu prokázaly, že mužská konzumace marihuany je ovlivněná její dostupností. Muži kouří marihuanu ve větším množství, pokud k ní mají snadný přístup. Ženská konzumace je spíše ovlivňována tím, zda se jedná o všední nebo víkendový den (Lex et al. 1986), a je také ovlivňována partnerem žen (Kandel et al. 1986) nebo jejich náladou (Lex et al. 1989). Vyšší míra konzumace byla u uživatelů zaznamenána v době, kdy se u nich objevily nepříjemné pocity. (Lex et al. 1986)

2.5.2 Počátky užívání konopí

První zkušenosti s užíváním marihuany nebo hašiše získávají dívky nejčastěji mezi 13 a 14 rokem (ISRD-2 2007) Dívky začínají s marihuanou o něco dříve než chlapci, podíl uživatelů mezi dívkami byl ve 12 letech o 4 % vyšší než podíl uživatelů mezi chlapci. Ve 13 letech se ale rozdíl vyrovnává a dokonce navyšuje o 3 %, kdy je podíl uživatelů mezi chlapci 12 % a podíl uživatelů mezi dívkami 9 % a zůstává vyšší i ve starších věkových kategoriích.

Dívky tedy neužívají marihuanu v takovém rozsahu jako chlapci. Důvodem menšího podílu uživatelů mezi dívkami může být možnost prvního přístupu k droze. Konopný trh je velice diferencovaný a rozsáhlý. Tato sociální síť propojuje pěstitele na jednom svém konci a přes dealery se přímo váže na uživatele na konci druhém. Dealerské trhy mají svá pravidla a stanovené role. Z velké části tomuto trhu dominují muži, ženy zde zastávají málo rolí. Nejčastěji jsou to role konečných uživatelů nebo příležitostných dealerů. (Warner et al. 1999) Studie z roku 1999 (Warner et al. 1999) popisuje obtížný vstup žen do této komplikované sociální sítě distribuce konopí. Přístup dívek k marihuaně a první zkušenosti jsou vázány a určovány přístupem a distribucí marihuany mezi chlapci.

Užívání marihuany dívkami tedy znamená zapojení se do sociální sítě ovládané muži, jejichž pozice jsou značně zvýhodněny. Jsou to právě chlapci/muži, kdo rozhodují o první zkušenosti žen/dívek s konopím. (Warner et al. 1999) Zároveň mohou působit jako tzv. agenti náklady, mající vliv na první setkání žen/dívek s marihuanou, popř. jinými drogami. (Bowker 1978-79) Ve studii o konstrukci genderových rolích (Warner et al. 1999) dívky často uváděly,

že nenastala situace, kdy by si ony nebo jejich kamarádky musely marihuanu kupovat. Tu jim zdarma obstarávali chlapci. (Warner et al. 1999)

Marihuana je drogou tzv. společenskou, proto jsou pro první zkušenosti uživatelů aktéři a sociální kontext, ve kterém konzumace probíhá, velice důležitým faktorem, stejně tak i vliv blízkého okolí. Je to právě její sociální skupinový charakter, který ji odlišuje od jiných nelegálních drog. Marihuana je nejčastěji konzumována ve skupině formou inhalace tzv. jointu, ručně ubalené marihuanové cigarety naplněné směsí rozdrčených okvětních lístků konopí v kombinaci s tabákem. Členové skupiny si pak cigaretu předávají, přičemž každý si zhruba 1-3 krát z ubalené cigarety potáhne a předá ji následujícímu členu. Cigareta se mezi ostatními předává, dokud není beze zbytku užita. Stejně jako u kouření tabákových cigaret, se i zde jedná o jakýsi rituál. Skupiny, ve kterých se marihuana kouří, mohou být ustálené party přátel nebo známých, které se scházejí pravidelně, mají relativně stálé členy, ale mohou také vzniknout zcela náhodně z neznámých lidí, kteří se jen v daný okamžik shodnou na své potřebě užití. Názory a postoje členů těchto skupin výrazně ovlivňují konzumaci a postoje ke konopí ostatních členů ve skupině. Poznatky z výzkumu ESPAD také jasně zdůrazňují vliv party nebo vrstevníků při získávání prvních zkušeností. V těchto skupinách se projevuje konformita jedince jako reakce na tlak ze strany přátel. V tomto věku je obtížné tlaku odolávat a strach z vyřazení často převyšuje ostatní rizika, tím i váhající jedinec podlehně a drogu vezme. (ESPAD 2007)

V roce 2007 byly zveřejněny výsledky studie (Agrawal et al. 2007), která se zabývala počátky užívání marihuany u dívek ve věku 16-23 let, které naznačují, že začátek užívání marihuany se silně váže na dva určující faktory - na postoje vrstevníků k marihuaně a na konzumaci alkoholu. U žen, které měly předchozí zkušenosti s pitím alkoholu, byla pravděpodobnost užívání marihuany 2,5krát vyšší a u žen, jejichž vrstevníci měli kladné postoje ke konopí, byla tato pravděpodobnost vyšší 1,6krát. (Agrawal et al. 2007) Vliv delikventních vrstevníků a přátel na počátky užívání marihuany byl prokázán i v dalších studiích. (např. Andrew 2008, Hundleby 1987) Někdy jsou to právě přátelé, kdo drogy distribuují a koho mají někteří mladiství za vzor. (Agrawal et al. 2007)

Vstupní branou k užívání konopných látek je také kromě pití alkoholu i kouření tabáku. Mladiství nejdříve přicházejí do styku s těmito společensky akceptovanými drogami a teprve pak přechází k nelegálním drogám. Marihuana je sice drogou nezákonnou, nicméně velice rozšířenou a populární, zastupuje téměř 90 % prvních zkušeností s nelegálními drogami. (ESPAD 2007)

2.5.3 Motivace

Motivace k užívání konopných drog je u každé dívky velice individuální. Mezi nejčastější motivy užívání konopí patří rozšíření vědomí, za kterým často stojí zvědavost. Zvědavost je pravděpodobně hlavním a nejčastějším důvodem první zkušenosti s konopnými látkami. Mladé dívky chtějí poznávat nové a experimentovat. Tím se nabízí jedno z možných vysvětlení příčiny, která dívky vede k tomu, že marihuanu zkusí. Pro následující užívání mohou být důvody ale zcela jiné. Bylo zjištěno, že ženy užívají konopné drogy za účelem zintenzivnění pozitivních pocitů. (Miovský et al. 2008) Konopí svým způsobem nabízí nový druh zábavy, která je pro mladou generaci častou prioritou, s mnohem větším důrazem na prožitek. Někteří uživatelé a uživatelky jsou přesvědčeni, že by si tolik zábavy bez užití konopných látek neužili.

Marihuana dokáže přinášet pocity vzrušení, relaxace, v některých případech její účinky vedou ke zvýšené kreativitě a představivosti. Na druhou stranu pomáhá zmírnit a zvládat negativní pocity, uvolňuje od stresu a pomáhá v zátěžových situacích. Pro některé uživatelky může být stav, který marihuana navozuje, únikem před reálným světem. Svým způsobem také umožňuje pronikání bariérami a je prostředkem udržování sociální koheze skupiny, ve které je užívána. Některé skupiny, které spolu tráví volný čas, se schází výhradně za účelem konzumace marihuany. Ostatní společně trávené aktivity jsou vedlejší.

Svou roli v motivaci užití konopí hraje také jedincova konformita. Touha dívek tzv. zapadnout a být přijímána může být silnější než negativa, která droga přináší. Stejně tak snaha zalíbit se a udělat dojem na chlapce patří mezi motivy vedoucí dívky k jejich prvnímu užití. Marihuana může sehrávat roli vstupního prostředku dívek do světa chlapců. Dívka, která má pozitivní postoj k užívání konopných látek, může být snáze přijímána do chlapeckých spolků. Pokud dívka neodmítne nabídnutou marihuanovou cigaretu, může být chlapci přijímána snáze, než dívka, která odmítá. Nicméně toto tvrzení nemusí být pravidlem, zejména pokud se jedná o chlapce, kteří mají na užívání konopných látek negativní názor.

V neposlední řadě patří do motivací k užívání konopných látek závislost. Jedinec je motivován už samotným neodolatelným nutkáním marihuanu užít, který se projevuje u závislých dlouhodobých uživatelů.

3.0 Analýza dat z výzkumu ISRD-2

V této části práce byla provedena sekundární analýza dat z mezinárodního výzkumu delikvence mládeže ISRD-2 se zaměřením na odpovědi dívek, které v dotaznících přiznaly minimálně jednu zkušenost s konopnými látkami za celý svůj život.

3.1 Výzkum International Self-Report Delinquency Study

Projekt ISRD-2 je mezinárodní výzkum delikvence mládeže, který se uskutečnil v letech 2006 –2007 v 33 zemích světa včetně České republiky, kde byl výzkum zajišťován Katedrou sociologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. ISRD-2 navazuje na mezinárodní výzkum delikvence mládeže International Self-Report Delinquency Study z počátku 90. let, kdy bylo do projektu zapojeno 13 zemí, jejichž snahou bylo započít tradici výzkumu delikvence mládeže pomocí metody self-reportů. V České republice poskytuje ISRD-2 první reprezentativní data o delikvenci mládeže získaná touto formou. Cílem výzkumu bylo zjištění prevalence jednotlivých delikventních a problémových forem chování se zaměřením na konzumaci alkoholu a drog, násilné a majetkové delikty nebo na počítačové hackerství. Jednotlivé formy byly zjišťovány v rámci souvislostí s individuálními faktory a sociálním prostředím se zaměřením na rodinu, sousedství, školu, volný čas, delikvenci přátel a postoje k násilí, sebekontrolu a v neposlední řadě také na viktimizaci. Dotazník byl navíc doplněn o otázky týkající se vzdělání rodičů, jejich hodnotové orientace, hodnotové orientace dětí a důležitosti názorů autorit u dětí.

Výzkum delikvence mládeže vychází především z teorie sociální kontroly Travis Hirschiho (1969) a z obecné teorie kriminality, kterou Hirschi zpracoval s Gottfredsonem (1990). Byl proveden mezi žáky a žákyněmi 7. – 9. tříd základních škol, 8letých a 6letých gymnázií ve věku přibližně od 12 do 15 let po celé České republice. Celkem bylo do projektu zapojeno 91 škol a bylo získáno 3255 validních odpovědí, pro analýzy však využívám vážená data, která jsou reprezentativní pro Českou republiku a obsahují 2283 respondentů. Dívky tvořily polovinu dotazovaného souboru.

Informace z výzkumu a výsledky studie jsou zpracovány v publikaci Česká mládež v perspektivě delikvence z roku 2007 od kolektivu autorů Buriánek, Podaná et al.

3.2 ISRD-2 dívky, popis souboru

Výzkum ISRD-2 umožňuje analyzovat data 1159 dívek ve věku přibližně od 12 do 15 let. Nejvíce byly zastoupeny věkové kategorie 13 a 14 let. Všechny dívky byly studentkami 7. – 9. ročníků základních škol a víceletých gymnázií.

Pro potřeby následující analýzy jsem vytvořila soubor dívek, u kterých byla zjištěna minimálně jedna životní zkušenost s užíváním konopných látek a se kterými jsem nadále pracovala. Tyto dívky nemohou být všechny hodnoceny jako uživatelky marihuany. Může se u nich jednat o jednorázovou zkušenost s drogou bez dalších experimentů či následného pravidelného užívání. Nejvhodnější pro potřeby tohoto výzkumu by byla kategorie uživatelék, které drogu užily za poslední měsíc více než dvakrát. Náhodná násobná konzumace je v tomto souboru méně pravděpodobná a lze předpokládat, že dívky patří mezi uživatelky marihuany. Nelze však u nich identifikovat, s jakou intenzitou a rozsahem konopné látky užívají a tím je zařadit do příslušné kategorie uživatelék. Jelikož ale byla data ve výzkumu ISRD-2 získávána od žáků 7. – 9. tříd, respondentů, resp. respondentek, této kategorie je příliš málo a nelze s nimi dále pracovat. Proto budu dále pracovat pouze s kategorií dívek s nejméně jednou zkušeností s užitím marihuany, i když je zřejmé, že zahrnuje široké spektrum uživatelék od těch, co marihuanu vyzkoušely jen jednou, až po ty, které ji užívají s menší či větší pravidelností. Snahou tohoto výzkumu bude především reflektovat danou problematiku a nalézt odlišnosti od těch, kteří marihuanu nikdy nevyzkoušeli. Nízký počet odpovídajících respondentek je daný především jejich nízkým věkem, obdobím, kdy se mládež s drogami teprve seznamuje.

V následujících kapitolách bude spektrum užívaných konopných látek shrnuto pod pojmem marihuana.²“Uživatelkami“ budou pro zjednodušení označovány všechny dívky vyhovující výše zmíněnému kritériu, tedy ty, které mají nejméně jednu zkušenost s užíváním konopných látek, a to i přesto, že u mnohých mohlo jít o zkušenost jedinou.

Dívek, které v dotazníku uvedly nejméně jednu zkušenost s marihuanou, bylo 167 a tvoří 14 % z celkového souboru respondentek. Za poslední měsíc užilo marihuanu 47 dívek, tj. 4 % z celkového souboru respondentek. Více než jednou tak učinilo 23 dívek. Dívky ze zkoumaných souborů byly většinou studentkami základních škol. Necelých 10 % z nich bylo studentkami gymnázií. Z následujících tabulek je vidět, že podíl uživatelů marihuany s věkem

² Marihuanu tvoří květy s okvětními lístky usušené samičí rostliny konopí, které mohou být smíchány s většími listy. Usušené samičí rostliny konopí jsou většinou rozdrceny na jemnější části, ze kterých se připravuje marihuanová cigareta, tzv. joint. Jinou modalitou je hašiš, pryskyřice vyskytující se na květech konopí, která je zpracovávána a následně lisována do bloků. Třetí modalitou je konopný olej, který se získává extrakcí z hašišu. Nejrozšířenější vzorec užívání je aplikace inhalací formou marihuanové cigarety tzv. jointu. (Miovský et al 2008: 125-132)

narůstá u dívek i chlapců. Podíl chlapců uživatelů je téměř ve všech věkových kategoriích vyšší než podíl dívek uživatelů. Výjimku tvoří kategorie 12 a 15 let. Dívky začínají s kouřením marihuany o něco dříve, proto u 12letých vidíme vyšší podíl uživatelů než uživatelů. Chlapci začínají zhruba o rok později a tento trend se v tabulce projevuje zvýšením podílu uživatelů mezi chlapci ve věku 13 let. U dívek pak dochází k nárůstu počtu uživatelů po 14. roce a u chlapců po 15. roce života.

Popisné charakteristiky souboru dívek se zkušeností s užíváním konopných drog v porovnání s chlapci, kteří konopné látky také minimálně jednou vyzkoušeli

Tabulka č. 1

Věk	podíl uživatelů mezi dívkami	podíl uživatelů mezi chlapci
	(%)	(%)
12	7,9	3,9
13	9,3	12,3
14	16,0	20,8
15	28,7	24,7
16-17	28,6	41,2
Celkem	14,6	17,3

vážená data, ISRD - 2

Tabulka č. 2

Ročník	podíl uživatelů mezi dívkami	podíl uživatelů mezi chlapci
	(%)	(%)
7. ročník	7,6	6,9
8. ročník	13,0	20,2
9. ročník	22,9	23,3
Celkem	14,6	17,3

vážená data, ISRD - 2

Tabulka č. 3

Typ školy podle zkušenosti s konopnými látkami

	podíl uživatelů mezi dívkami (%)	podíl uživatelů mezi chlapci (%)
Základní škola	15,3	17,9
Gymnázium	9,8	13,0
Celkem	14,5	17,3

vážená data, ISRD - 2

Tabulka č. 4

Velikost místa školy

	podíl uživatelů mezi dívkami (%)	podíl uživatelů mezi chlapci (%)
do 10.000	13,4	15,4
10.001 - 50.000	13,2	22,4
50.001 - 100.000	19,7	15,2
100.001 - 1.000.000	12,0	8,8
Nad 1.000.000	17,4	15,4
Celkem	14,6	17,2

vážená data, ISRD – 2

3.3 Prevalence užívání konopí

Rozdílná mužská a ženská delikvence je jedním ze základních poznatků kriminologických studií. Při analýze problémového chování mezi dívkami a chlapci, nebyly ve výzkumu ISRD-2 prokázány významné rozdíly v konzumaci piva, vína a tvrdého alkoholu ani v záškoláctví. (Podaná 2007) Avšak v užívání marihuany se dívky a chlapci liší.

Z celkového souboru 1159 dívek jich 14,4 % přiznalo minimálně jednu zkušenost s konopnými látkami. Chlapci vykazují celoživotní prevalenci užití marihuany o téměř 3 % vyšší. Prevalence za poslední měsíc je u chlapců 6,9 %, zatímco u dívek 4,1 %. U chlapců se setkáváme s vyšší prevalencí nejen u užívání konopí, ale i u dalších delikventních forem chování. Čtvrtina chlapců spáchala za poslední období minimálně dva delikventní činy oproti pouhé jedné desetině dívek. Celkově je prevalence užití marihuany u žáků 7. – 9. tříd zatím poměrně nízká. Dotazované dívky se s marihuanou teprve seznamují a získávají své první zkušenosti kromě pár výjimek v souboru, kterých není mnoho, a kterými jsou dívky s více než

dvěma zkušenostmi. Dívky začínají s marihuanou nejčastěji ve 14 letech, zatímco chlapci už o rok dříve. Jak dokazují poznatky ze studie ESPAD, marihuana se postupně začíná rozšiřovat později spíše mezi 16 – 17letými studenty.

Ve výzkumu se odráží skupinový charakter užívání konopí a také to, že páčání činů ve skupině je pro delikventní činnost mládeže typické. V naprosté většině případů užily dívky marihuanu ve společnosti druhých lidí. Chlapci také nejčastěji kouří marihuanu ve společnosti druhých. S užíváním marihuany o samotě se setkáváme spíše u starších pravidelných uživatelů. U nich je potřeba užití vyšší a silnější než u mladších, začínajících nebo jen rekreačních uživatelů či ostatních nepravidelných uživatelů, a proto v případě nutnosti uspokojují potřebu užití konopí o samotě.

Velmi zajímavé je to, že 15 % dívek ze zkoumaného souboru uživatelů mělo zkušenosti i s prodejem nebo zprostředkováním měkkých či tvrdých drog. Bohužel problematika odpovědi na tuto otázku spočívá právě v nerozlišení na to, zda se jedná o drogy tvrdé nebo měkké. Je totiž vysoce pravděpodobné, že pokud dívka sama konopí užívá, může se dostat do situace, kdy působí jako zprostředkovatelka či dokonce jako prodejkyně marihuany. Dívka zprostředkovává drogu už tím, že ji sama sežene pro sebe a své kamarádky či kamarády. Jako potenciální uživatelka by měla být napojena na distributorskou síť, zřejmě prostřednictvím někoho staršího a zkušenějšího, který jí drogu poskytne a ona ji předá dále. Přesto se zde již objevují náznaky převahy chlapců v ovládnutí konopného trhu. Chlapců zprostředkovatelů je zaznamenáno necelých 26 %. Není překvapující, že ne uživatelé prakticky marihuanu vůbec nezprostředkovávají.

Tabulka č. 5

Věk při prvním užití marihuany

	Dívky		Chlapci	
	abs.	%	abs.	%
8 - 10	3	1,8	6	3,1
11	9	5,3	6	3,1
12	27	16,1	30	16,3
13	50	30,5	66	35,9
14	65	39,4	60	32,5
15	10	6,2	16	8,9
16	7	0,6	0	0
Celkem	167	100	184	100

3.4 Rodina

3.4.1 Struktura rodiny

Rodina vystupuje v teoriích delikvence mládeže jako jeden z nejdůležitějších faktorů mající vliv na delikventní projevy chování. Podle teorie sociální kontroly je citová vazba na jiné osoby hlavním předpokladem konvenčního chování a snižuje pravděpodobnost páchání delikventních činů. (Hirschi 1969) V průběhu socializace dochází k přenosu ideálů a očekávání z rodičů na děti. Jestliže je dítě od rodičů citově odcizeno, nemůže tyto ideály a očekávání přijímat, nepřijímá ani cit pro morální pravidla a dochází k narušení vývoje svědomí. (Nye 1959) Pokud nedojde ke zvnitřnění sociální kontroly, člověk nemusí jednat konformně. Dobře fungující rodina chrání jedince před protispolečenským chováním. Právě ona by měla zajišťovat připoutání jedince ke společnosti. (Hirschi 1969) V průběhu dospívání je ale vliv rodiny oslabován a do popředí se dostává vliv vrstevníků a subkultur.

U dívek je často poukazováno na vyšší dohled ze strany rodičů. (Urbanová et al. 2004) Mladé dívky se mohou zdát zranitelnější a více ovlivnitelné a podléhají silnější sociální kontrole než chlapci. Ve srovnání s chlapci je na ně v rodině více dohlíženo a mají méně prostoru k experimentování. Socializace do specifické, stereotypem určené, genderové role vytváří podle teorie sociálních rolí u dívek méně agresivní a méně akční vzory chování. Dívkám není vytvářen dostatečný prostor k páchání delikventních činů a nemají tak dostatek příležitostí, který je dán omezením jejich sociálního prostoru na dům a rodinu výrazně redukuje možnosti delikvence. (Urbanová et al. 2004)

Výsledky výzkumu napovídají, že děti, které vyrůstají s oběma rodiči, mají menší sklony k delikventnímu chování. (Cieslarová 2007) Dívky, které marihuanu nikdy nevyzkoušely, uváděly častěji, že žijí v domácnosti s oběma rodiči, než dívky se zkušeností s touto drogou. (73 % oproti 55 %). U těch se zase o něco častěji objevují jiné struktury domácnosti. S matkou či s matkou a nevlastním otcem žije přes 35 % dotázaných dívek, které marihuanu min. jednou užily. U neuživatelék je podíl těchto alternativních struktur domácností menší, necelých 22 %. U chlapců, kteří marihuanu také minimálně jednou vyzkoušeli, nalézáme překvapivě o něco vyšší podíl těch, kteří žijí v úplně rodině s oběma vlastními rodiči, než u dívek se zkušeností s marihuanou a zároveň také méně uváděli, že žijí pouze s matkou či s matkou a nevlastním otcem. Přesto mezi strukturou rodiny a užíváním marihuany nebyl prokázán významný vztah. Výzkum také neprokázal signifikantní vliv rozvodu rodičů na užívání marihuany mezi dívkami a mezi nimi a neuživatelkami lze nalézt jen nepatrný rozdíl a stejně tak nebyl na užívání marihuany mezi dívkami prokázán vliv hádek mezi rodiči.

Téměř všichni rodiče dívek mají trvalé zaměstnání nebo pracují ve svých vlastních firmách. Matky dívek mají nejčastěji středoškolské vzdělání s maturitou nebo jsou vyučené a necelých 17 % je vzdělaných vysokoškolsky. Třetina otců má také nejvyšší ukončené vzdělání středoškolské s maturitou a necelá další třetina je vyučena. Vysokoškolské vzdělání má přibližně 20 % z nich. V tomto směru nelze nalézt signifikantní rozdíly mezi uživatelnkami a neuživatelnkami. Vzdělání rodičů a jejich zaměstnanost nemá podle výzkumu ani podstatný vliv na delikvenci mládeže. (Podaná, Buriánek 2007)

3.4.2 Vztahy s rodiči

Vztahy s rodiči jsou v teoriích delikvence velice podstatné, je jim přikládán poněkud větší význam než rodinné struktuře. Pro počátek delikvence je důležité zejména to, jestli se rodiče o dítě zajímají a jakým způsobem z jejich strany probíhá kontrola dítěte a jeho kontaktů. Teorie sociální kontroly vidí vazbu na rodinu jako zásadní pro ochranu jedinců před delikventními projevy chování. (Hirschi 1969)

Většina dívek vychází se svým otcem nebo mužem, který s nimi žije v domácnosti, dobře, nicméně mezi dívkami, které mají zkušenosti s marihuanou, a mezi těmi, které ji nikdy nezkusily, existuje v jejich postoji podle dat téměř 10% rozdíl. 86 % dívek se zkušeností s marihuanou uvedlo kladný vztah k otci oproti 95 % kladných hodnocení neuživatelek. Oproti neuživatelnkám dívky také častěji uváděly negativní vztah k otci, i když jen ve 14 % případech. Chlapci uživatelé neměli se svými otci téměř žádné problémy a hodnotili své vztahy k otcům převážně pozitivně. Zdá se, že si s otci rozumí mnohem více, než dívky, které marihuanu také minimálně jednou vyzkoušely. Negativní vztah k otci se může u dívek vytvořit např. po odchodu otce z rodiny či po rozvodu rodičů. Je možné, že dívky jsou k tomuto problému mnohem citlivější než chlapci a rozchod rodičů vnímají intenzivněji. Na druhou stranu toto věkové období je přeci jen období četných konfliktů, ke kterým může mezi rodiči a dětmi docházet častěji, a jedná se o věc zcela přirozenou.

Ve vztahu s matkami se naopak neprojevují žádné signifikantní rozdíly mezi těmi, co mají zkušenost s marihuanou a neuživateli a ani mezi dívkami a chlapci.

Informace o vztahu s rodiči doplňují poznatky o pozornosti, kterou rodiče dětem věnují. V dotazníku bylo zjišťováno, jak často se svými rodiči tráví respondenti/respondentky svůj volný čas návštěvou kin, procházkami, výlety, návštěvami příbuzných, sportovních akcí a dalšími podobnými společnými aktivitami. Jednou týdně se nějaké aktivitě s rodiči věnuje asi třetina dívek se zkušeností s marihuanou. Necelých 23 % s nimi tráví volný čas jednou za měsíc. 22 % dívek s rodiči tráví čas jen několikrát do roka. Oproti neuživatelnkám je to o něco

méně. Ty tráví s rodiči společné akce o něco málo častěji a stejně tak překvapivě i někteří chlapci “uživatelé“, přesto se jedná o rozdíly velmi malé.

Indikátorem pozornosti byla v dotazníku otázka na společně trávené večery. Výsledky výzkumu prokázaly, že pokud děti večeří s rodiči denně, mají menší tendence k delikventnímu chování. (Cieslarová 2007) Méně výrazný, přesto pozitivní vliv, mají společné večere trávené více než dvakrát týdně. (ibid: 40)

20 % dívek se zkušeností s marihuanou nikdy nevečeří s rodiči oproti 13 % neuživatelk a 14 % chlapců se stejnou zkušeností. Lze říci, že dívky, které drogu nikdy nevyzkoušely, večeří s rodiči častěji než dívky, které tuto zkušenost mají. Denně nebo více než dvakrát týdně společně s rodiči večeří 68 % neuživatelk, kdežto u dívek, které marihuanu minimálně jednou vyzkoušely, je to 51 %. Chlapci, kteří také mají zkušenost s marihuanou, v 60 % případů uváděli, že s rodinou večeří také více či dvakrát týdně. Každodenní sociální kontrola ze strany rodičů se ukázala být významnou prevencí delikventního chování dítěte. (Cieslarová 2007). Dívky mající zkušenost s užíváním marihuany netráví s rodiči tolik volného času jako neuživatelky a také s nimi tak často nevečeří, nicméně vliv těchto dvou aspektů se v případě užívání marihuany mezi dívkami neprokázal jako signifikantní.

3.4.3 Kontrola rodičů

Celková analýza delikvence mládeže ukázala, že sklony k delikventnímu chování se častěji objevují u dětí, jejichž rodiče nevědí, s kým se dítě stýká. (Cieslarová 2007) Rodiče dívek nejčastěji jen někdy ví, s kým se jejich dcera stýká. Vždy je informována zhruba třetina rodičů (33 %), někdy 52 % a nikdy 15 %. U neuživatelk se setkáváme s vyšší kontrolou. Necelá polovina neuživatelk uvedla, že jejich rodiče jsou vždy informováni o tom, s kým se mimo domov stýkají a v porovnání s dívkami, které přiznaly zkušenost s marihuanou, mnohem méně uváděly, že by rodiče nebyli informováni nikdy. V porovnání s chlapci, kteří také mají zkušenost s marihuanou, jsou ale stále pod větším dohledem, což dokládá i častější stanovená doba návratu domů, kterou má pevně určeno necelých 92 % dívek, než u chlapců. Mezi uživatelkami a neuživatelkami zde není prakticky rozdíl. Pevně stanovená doba návratu samozřejmě souvisí také s velmi nízkým věkem respondentů a respondentek. Nicméně i přes poměrně vysoký dohled rodičů se dívky dostaly ke kouření marihuany.

3.5 Volný čas a přátelé

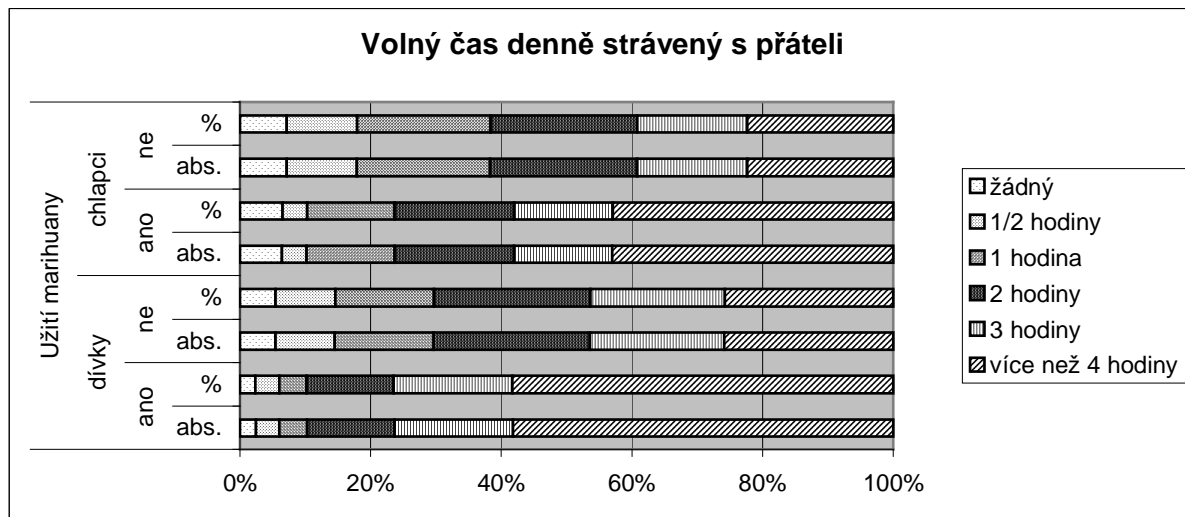
Podle teorie sociální kontroly je dostatečné zapojení jedince do konvenčních aktivit společně s vrstevníky a přáteli významným faktorem ovlivňujícím mladistvé v páchání delikventní činnosti. (Hirschi 1969) Dítě, které se angažuje v zájmových kroužcích či jiných aktivitách, by nemělo mít tolik času a příležitostí jednat delikventně. Naopak jen takové "poflakování se" se s přáteli po okolí, pravděpodobnost delikventního jednání zvyšuje. Mladí lidé se také často předvádějí a nechají se partou přemluvit k činům, které by o samotě neprovedli. Dívky mohou jednat ve snaze zalíbit se chlapcům, zejména pak těm starším. Vliv přátel na mladistvé v období dospívání utlačuje rodinu a její vliv do pozadí.

Chlapci a dívky ve věku 12-15 let tráví svůj volný čas převážně sledováním televize a hraním počítačových her, setkávají se s přáteli a sportují. (Buriánek, Lhotová 2007) U dívek bylo výzkumem zjištěno, že jsou oproti chlapcům zodpovědnější ve vypracování domácích úkolů, více čtou a častěji se věnují hře na nějaký hudební nástroj. U televize nebo počítače tráví dívky poměrně stejné množství času jako chlapci a rovněž nebyl zjištěn významný rozdíl v tom, kolik času tráví dívky se svými přáteli a kolik času tráví chlapci se svými přáteli. Na druhou stranu se chlapci více věnují sportu. (Buriánek, Lhotová 2007)

V trávení volného času lze najít mezi neuživatelkami a dívkami se zkušeností s marihuanou největší rozdíly. Všechny dívky přátelům věnují nejvíce svého volného času, nicméně je zde poměrně velký rozdíl v jeho množství. Dívky, které marihuanu minimálně jednou vyzkoušely, jsou častěji součástí nějaké party a věnují svým přátelům mnohem více času než dívky, které ji nevyzkoušely nikdy, a než chlapci. Vliv členů party je v tomto období takřka rozhodující. Skupiny tráví spoustu času společně na veřejných místech, jako jsou parky, ulice, obchodní centra a okolí jejich bydliště. S rodinou ve svém volném čase zůstává jen 4 % dívek. Projevuje se zde fakt, že delikvence u mladistvých je nejčastěji páchána ve skupinách. U marihuany toto zjištění vyplývá již ze samotného vzorce užívání této drogy. Marihuana se téměř vždy užívá ve skupině, proto není překvapující, že dívky se zkušeností s marihuanou tráví se svými přáteli tolik času. Více jak polovina uživatelék tráví s přáteli mimo školu více než 4 hodiny denně, třetina s nimi tráví dvě až tři hodiny denně. Party jsou nejčastěji smíšené, jsou v nich chlapci i dívky a častěji jsou v nich i lidé starší než jsou dívky samy a to i v porovnání s chlapci uživateli. Věk členů party se ukázal jako poměrně významný vlivný faktor. Zde se může potvrzovat to, že je droga dívkám většinou nabídnuta staršími uživateli. Pokud je dívka v partě přátel, kde se vyskytuje i někdo starší, kdo už má s drogou zkušenost, je mnohem více pravděpodobné, že jí drogu nabídne, než kdyby dívka

byla součástí party složené jen ze svých vrstevníků. Mezi staršími dívkami a chlapci je pravděpodobnost užívání marihuany vyšší, než u mladších dětí ve věku žáků 7. – 9. ročníků.

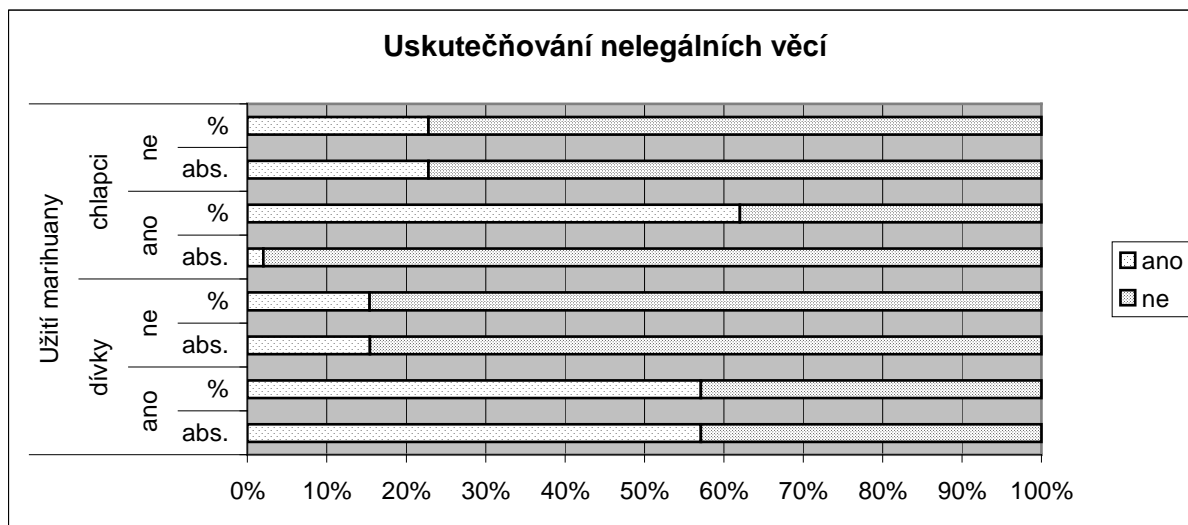
Graf č. 1

zdroj: ISRD-2

Významnou prevencí v užívání marihuany mezi dívkami a chlapci bez rozdílu se ukázal názor party na konání nelegálních věcí a jejich uskutečňování. Dívky, které marihuanu minimálně jednou vyzkoušely, častěji připouštěly, že je pro jejich skupinu přijatelné nebo normální dělat nějaké nelegální věci, a také, že to i členové jejich skupiny dělají ve skutečnosti. Toto přiznala více jak polovina dívek a přibližně stejné množství chlapců se zkušeností s marihuanou. Tato otázka je ale poněkud problematická v tom, že nerozlišuje, o jaké nelegální věci se jedná. Je možné, že bylo nelegální věcí vyrozuměno právě užívání marihuany, která jako společenská droga, je v dané partě běžně užívána a také považována za nelegální.

Graf č.2

zdroj: ISRD-2

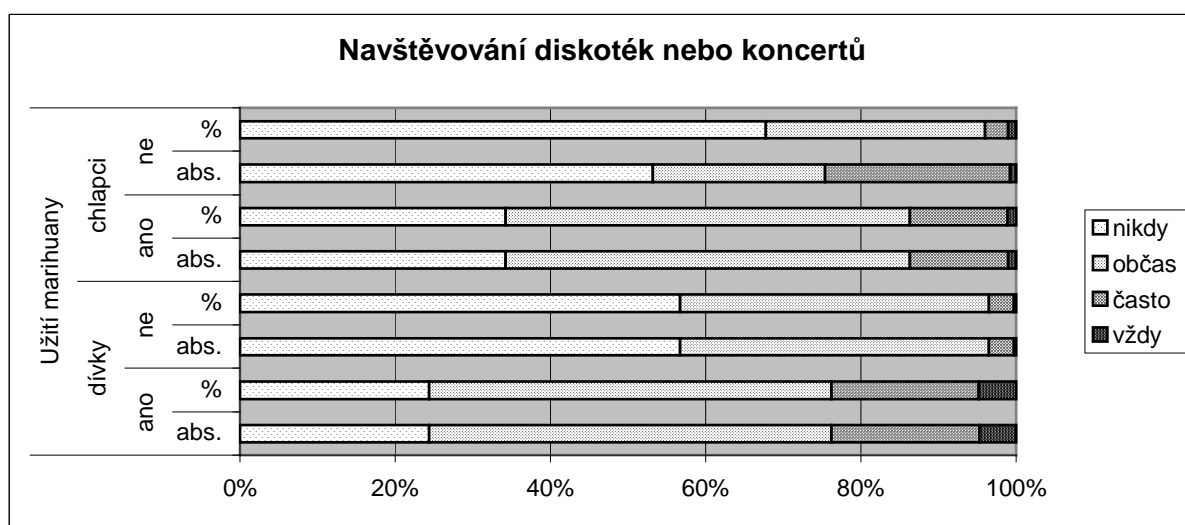
Dalším významným rozdílem mezi uživatkami a neuživatkami je navštěvování diskoték nebo koncertů. Ty, co marihuanu zkusily, tráví celkově více večerů mimo domov. S trávením večerů mimo domov rizikové chování úzce souvisí. Je velice pravděpodobné, že noční vycházky mimo domov jsou často spojeny s pitím alkoholu a užíváním konopných látek. Více než jednou týdně vyráží večer mimo domov za zábavou přes 40 % dívek, což je o polovinu více než podíl neuživatelky. Téměř denně (pětkrát a více) tráví venku necelých 14 % uživatelky. Jednou týdně vyráží mimo domov více než třetina dívek a doma zůstává necelých 23 % z nich. Neuživatelky zůstávají většinou doma nebo si vyrazí večer ven jen jednou týdně. (80 %)

Zatímco na diskotéky či koncerty chodí jen zhruba 43 % neuživatelky, které ve většině případů chodí jen někdy, v případě dívek se zkušeností s marihuanou diskotéky navštěvuje necelých 76 % a s častější frekvencí než neuživatelky. Návštěva diskoték či koncertů a jiných podobných akcí umožňuje mladým lidem jednat mimo dohled rodičů a je často spojována s konzumací alkoholu či právě měkkých i tvrdých drog. Přestože je konzumace alkoholu v České republice mladistvým do 18 let zakázána, není nesnadné si alkohol v tomto věku opatřit. Rozšířenost konzumace alkoholu mezi mládeží není příliš překvapující, jelikož jeho pití je společností částečně tolerováno. Lze jej považovat za součást naší kultury. (Podaná 2007: 12)

Mezi těmi, kteří nejméně jednou zkusili marihuanu, byla pouze jedna dívka, která nikdy nepila alkohol, a mezi chlapci se stejnou zkušeností to byli dva dotázaní. Dívek

neuživatelék v životě nepilo žádný alkohol necelých 15 %. Rozšířenost konzumace alkoholu mezi mládeží není příliš překvapující, jelikož pití alkoholu je společností částečně tolerováno. Téměř devět z deseti dotázaných žáků sedmých až devátých ročníků (12-15 let) přiznalo, že s pitím piva nebo vína má zkušenost. (Podaná 2007)

Pití alkoholu a kouření marihuany se sebou velice úzce souvisí. U uživatelů marihuany je konzumace alkoholu rozšířenější než u těch, kteří marihuanu nikdy nezkusili. Necelá polovina z dívek, které uvedly, že marihuanu nejméně jednou užily, se za poslední měsíc opila tvrdým alkoholem nejméně dvakrát a 60 % z dívek uživatelék se nejméně dvakrát za poslední měsíc pilo pívem, vínem či lehčím alkoholem.

zdroj: ISRD - 2

Kromě návštěvy diskoték či koncertů, pití alkoholu a užívání drog (zřejmě marihuany) se dívky samy nebo se svými partami také věnují sportu. Sice o něco méně než neživatelky a chlapci, kteří marihuanu také minimálně jednou vyzkoušeli, nicméně se nejedná o signifikantní rozdíly.

Celkově se dá říci, že dívky se zkušeností s užíváním konopí jsou pravděpodobněji součástí skupin, u kterých se může objevit nějaká z forem rizikového chování. Tyto skupiny ve zvýšené míře pijí alkohol a užívají jiné drogy než nedelikventní jedinci, nicméně se také věnují sportu a tráví čas u počítače jako ostatní studenti. Delikventní projevy chování vrstevníků jsou velice významným faktorem ovlivňujícím delikvenci samotných dívek, bez ohledu na to, zda se jedná o členy party nebo jen další známé. Je vysoce pravděpodobné, že s růstem počtu rizikových přátel se zvyšuje pravděpodobnost zapojení do problematických aktivit a že se dívky stýkají s podobnými lidmi s podobnými zájmy.

87 % dívek, které marihuanu minimálně jednou užily, má nejméně jednoho kamaráda nebo kamarádku, kteří sami zkusili měkké nebo tvrdé drogy, jako je konopí, hašiš, speed, heroin nebo kokain a mezi chlapci uživateli je to necelých 80 %. Zhruba polovina z uvedených dívek má 6 a více takových přátel. To, jestli přátelé užívají nějaké drogy, má významný vliv na počátek užívání u dívek samotných. Neuživatelky se s takovými lidmi většinou nestýkají, pouze jedna třetina z nich. Dalo by se usuzovat, že k marihuaně se dívky dostaly přes své přátele či známé, kteří jim drogu nabídli, a u nichž konzumaci viděly poprvé. Nebo je naopak jejich konzumace přivedla do party lidí se stejnými zájmy o konopné látky, ale to pouze v případě, že se o konopné látky jedná.

U uživatelek se objevilo poměrně velké množství kamarádů, o kterých dívky vědí, že někdy ukradli něco z obchodu nebo supermarketu. 73 % dívek uvedlo, že takové lidi zná. Stejně procento chlapců, kteří také marihuanu minimálně jednou užili, odpovědělo stejně. Mezi ne uživateli bylo oproti tomu pouze 41 % z nich, kteří o někom takovém věděli. Odpovědi dotázaných na tuto otázku mohou být částečně i zkreslené, jestliže do ní zařadí i krádeže provedené v dětském věku, kdy mohlo jít o dětskou hru, nebo mohou být odpovědi nadsazené. Nicméně i tak toto číslo zůstává překvapující s přihlédnutím k tomu, že samy dívky v 46 % krádež také přiznaly a od chlapců se téměř nelišily.

Další rizikové aktivity se mezi přáteli dívek vyskytují v malé míře.

3.6 Prevalence delikvence a problémového chování

Výzkum ISRD-2 se také věnoval dalším formám problémového chování a delikvence. Mezi problémové chování byla zařazena konzumace alkoholu, užívání měkkých drog a záškoláctví a jako delikventními činy byly označeny násilné a majetkové delikty.

Marihuana bývala a někdy stále je považována za vstupní bránu k tvrdým drogám jako je např. extáze, speed nebo heroin. U této věkové kategorie, již se studie zabývá, se užívání tvrdých drog téměř nevyskytuje. Prevalence užívání tvrdých drog jako je extáze, speed, LSD, heroin nebo kokain je u zkoumaných dívek velmi nízká. Mezi žáky 7.–9. tříd se tvrdé drogy prakticky stále ještě neužívají. K jejich užití se přiznalo 14 dívek z celkového souboru všech respondentek, nicméně 12 z nich již užívalo marihuanu. Mezi chlapci se k užití tvrdých drog přiznalo 24 a z toho jich 21 také minimálně jednou užilo marihuanu. Tyto údaje mohou být znepokojující, nicméně z nich nelze kvůli malému množství, docházet k žádným obecným závěrům.

Mezi těmi, co nejméně jednou užili marihuanu, se také ve zvýšené míře vyskytovalo přiznání k úmyslnému poškození nějaké věci či zařízení a také ke krádežím v obchodě.

K vandalismu se přiznalo 27 % uživatelůk oproti 6 % neuživatelůk. Chlapců uživatelů, kteří něco úmyslně poničili, bylo 33 % a 46 % uživatelůk a stejné množství uživatelů se přiznalo ke krádeži v obchodě. Mezi těmi, co marihuanu nikdy nevyzkoušely, se k poškozování věcí přiznalo 16 % respondentek.

Výskyt dalších projevů problémového chování byl u dívek bez rozdílu velmi nízký. Naopak pokud dále nahlédneme na projevy delikventního chování, zejména na násilné delikty, jsou výsledky analýzy poměrně překvapující. Každá třetí uživatelka se někdy účastnila skupinové bitky na školním dvoře, na fotbalovém stadionu, na ulici nebo na jiném veřejném místě. Z uživatelů se na bitce podílela více než polovina. Z neuživatelůk se skupinové bitky účastnilo jen 8 %.

Mezi uživatelkami se oproti neuživatelkám vyskytuje větší podíl těch, které s sebou někdy nosily zbraň. 11 % uživatelůk s sebou někdy nosilo zbraň, jako je třeba hůl, nůž nebo řetěz s výjimkou kapesního nože. Neuživatelky s sebou tyto věci téměř nikdy nenosily, jen 3 % z nich. U chlapců uživatelů je nošení zbraně zřejmě běžnější, nosil ji již každý třetí.

3.7 Škola

Ve škole tráví dívky značnou část každého všedního dne, a proto je školní skupina vrstevníků kolem nich také jednou z nejdůležitějších. Dá se předpokládat, že mnoho přátel dívek bude zároveň i jejich spolužáky ze školy. Spolužáci mohou být zároveň i členy party, do které dívky patří. Nejedná se však o pravidlo. Škola je také dalším nástrojem socializace dětí, která podle některých teorií učí děti disciplíně a konformismu. “Vysoká koncentrace mládeže a běžně nedostatečná kontrola ze strany učitelů činí ze školy ideální místo pro různé projevy delikvence, ať již v podobě šikany, drobných krádeží, vandalismu nebo užívání a distribuce drog.” (Podaná 2007: 28) Neúspěch může vést k negativnímu postoji ke škole a k učitelům, stejně tak i chování a postoje učitelů mohou dětem vztah ke škole znepríjemnit. Na dívky jsou kladeny vyšší nároky ve vzdělání než na chlapce. Dívky jsou často brány jako ty, které se studiu věnují více, a mají lepší studijní výsledky. Pokud dívka ve škole příliš neprospívá, může docházet k její stigmatizaci, kritice ze strany rodičů a demotivaci k dalšímu studiu, což může vést k hledání alternativních oblastí uplatnění, únikových řešení a prostředí, kde bude dívka chápána a oceňována. Na druhou stranu může náročnost pravidelné školní docházky a studia vyvolávat potřebu relaxace, kterou konopí přináší.

V českém školském systému jsou často zvýhodňovány děti pocházející ze střední třídy oproti studentům z tříd nižších. Ti nenachází při studiu dostatečnou podporu a nemohou s dětmi ze střední třídy soupeřit, přestože mají stejnou inteligenci a dispozice. Děti se

špatnými výsledky jsou následně separovány do speciálních tříd a dochází k jejich stigmatizaci, která může zvyšovat pravděpodobnost rizikového chování. Na druhé straně dochází i k separaci žáků s lepšími studijními výsledky do víceletých gymnázií. Výsledky výzkumu prokázaly, že děti ze základních škol měly o něco větší sklon k delikvenci než děti z gymnázií. Výjimkou bylo pití alkoholu, které bylo častější u studentů gymnázií. Ze zkoumaného souboru dívek se zkušeností s užíváním konopných látek 90 % bylo studentkami základních škol.

3.7.1 Vztah ke škole

Ve výzkumu byla obliba školy u všech dívek o něco vyšší než u chlapců a pozitivnější vztah ke škole byl vyjádřen u dětí studující gymnázium. Tento trend platí i pro porovnání uživatelů s neuživateli a uživateli. Chlapci, kteří marihuanu nejméně jednou v životě užívali, neměli školu v oblibě tak, jako dívky, které také mají zkušenost s touto drogou. Oblíbenost školy u uživatelů oproti neuživateli také mírně klesá. Dívky, které marihuanu nikdy nevyzkoušely, chodí do školy o něco raději. Vztah mezi oblíbeností školní docházky a užívání marihuany přesto nebyl pro užívání konopí prokázán jako významný. Na druhou stranu výzkum prokázal, že mezi dívkami, které marihuanu nejméně jednou v životě vyzkoušely, je mnohem více dívek, které se přiznaly k záškoláctví, tj. ke strávení jednoho celého dne bez právoplatné omluvy za školou, a to dokonce i v porovnání s chlapci uživateli je jich o něco více. Z řad uživatelů bylo někdy za školou 19 % dívek, chlapců uživatelů 10 % oproti 2 % neuživatelů a 5 % neuživatelů.

3.7.2 Studijní výsledky, aspirace a hodnocení školy

Studijní výsledky byly ve výzkumu měřeny otázkou zaměřenou na subjektivní vnímání vlastního prospěchu v porovnání s ostatními žáky ve třídě. Výsledky analýzy odpovědí uživatelů a neuživatelů neprokázaly, že by bylo užívání marihuany spojováno s tím, jak dítě hodnotí své výsledky nebo s tím, zda opakovalo ročník.

Uživateli se většinou hodnotili jako průměrné (70 %). Mezi neuživateli je více dívek, které se hodnotí nadprůměrně a naopak méně těch, které jsou podprůměrné. U uživatelů je oproti uživatelkám také o něco více nadprůměrných žáků, ale zároveň i podprůměrných. Přesto se nejedná o výrazné rozdíly.

O své budoucí studijní dráze měla představu většina uživatelů, jen 14 % z nich zatím nemělo o své budoucnosti jasno. Mezi uživatelkami a neuživateli je největší rozdíl v podílu těch, které chtějí dále studovat gymnázium nebo školu připravující k dalšímu

vzdělání. Těchto dívek je mezi neuživatelkami o 16 % více než jejich podíl mezi uživatelkami. Uživatelky zase častěji uváděly, že by rády pokračovaly své studiu na nějaké střední odborné škole nebo střední škole obchodní či podnikatelské. Chlapci se zkušeností s užíváním marihuany mají největší zájem o střední odbornou školu a o učiliště.

Ve vztazích dívek ke škole a studijních výsledcích se do určité míry projevuje v hodnocení školy jako takové, nicméně nijak významně s užíváním marihuany nesouvisí. Necelých 63 % uživatelek má svou školu rádo a 80 % by se po ní stýskalo, kdyby se musely přestěhovat. Obliba školy je u neúživatelek oproti uživatelkám o 15 % vyšší a u uživatelů klesá o 6 %. Dívky, na rozdíl od chlapců, o něco citlivěji vnímají pochvalu od svých učitelů. Uživatelky i neuživatelky se shodovaly v tom, že si učitelé všimnou, když se jim něco podaří, a řeknou jim to. Přesto neuživatelky pocítují tento postoj silněji než neuživatelky.

Poměrně zásadní rozdíl mezi uživatelkami a těmi, co marihuanu v životě nevyzkoušely, se ukázal v názorech na to, zda se ve škole užívají hodně drogy. Zatímco uživatelky častěji souhlasily s tím, že na škole se hodně drogy berou, neuživatelky se spíše přikláněly k názoru, že drogy na jejich škole nejsou. Drogou mohla být v dotazníku vyrozuměna samozřejmě i marihuana. Dívky, které marihuanu již nejméně jednou vyzkoušely, mohou být více v kontaktu s dalšími lidmi, kteří mají stejnou zkušenost, a mohou tak mít o distribuci a užívání větší přehled, než dívky, které marihuanu nikdy nezkusily a které se s ní také nikdy nemusely setkat a o celé situaci tak nemusí mít přehled. Neuživatelky mohou zcela postrádat vhled do této problematiky. Otázka může být také trochu problematická v pojetí toho, co je hodně, což si každý respondent či respondentka může představovat jinak. 28 % uživatelek uvedlo, že se na jejich škole drogy berou hodně. Neuživatelky s tím souhlasily jen v 13 % odpovědí. Mnohem více pozitivních odpovědí se ale objevuje u chlapců uživatelů, kde 35 % z nich s tímto výrokem souhlasilo, což bylo téměř o 20 % více souhlasných odpovědí než u neúživatelů.

4.0 Kvalitativní výzkum užívání marihuany dívkami

4.1 Výzkumný problém a cíle výzkumu

Na základě analýzy dat výzkumu ISRD-2 jsem se rozhodla danou problematiku intenzivněji prozkoumat a doplnit tak informace získané z analytické části o hlubší vzhled do užívání marihuany mezi mladistvými dívkami. K tomuto účelu jsem si zvolila polostrukturované problémově zaměřené rozhovory, které částečně vycházely z témat výzkumu ISRD-2. Cílem kvalitativní sondy bylo obohatit poznatky z výzkumu ISRD-2 o další informace, které nemohly být v dotazníkovém šetření vzhledem k jeho povaze získány, a částečně tak dotvořit ucelenější obraz o dívkách jako uživatelkách marihuany.

V rozhovorech jsem se zaměřila především na trávení užívání marihuany. Mou snahou bylo zjistit více o tom, jak se dívky s marihuanou poprvé setkávají a v jakém sociálním kontextu. Chtěla jsem také zjistit, co užívání marihuany dívkám přináší a jaké jsou pro užívání marihuany typické situace.

4.2 Postup k dosažení cíle výzkumu

Podle dat získaných z výzkumu ISRD – 2 jsem si postupně sestavila seznam otázek a témat, která jsem zamýšlela v rámci rozhovoru probrat, a následně jejich pořadí. Pořadí otázek nebylo striktně dané a přizpůsobovala jsem je jednotlivým výpovědím. S ohledem na situaci byla přizpůsobována i formulace některých otázek. Tato metoda umožňovala provést rozhovory s dívkami strukturovaněji a ulehčovala jednotlivá srovnání. Jejich pomocí bylo hlavní téma udrženo a zároveň byl dívkám poskytnut prostor pro vlastní vyjádření a hlavně pro uplatnění vlastních perspektiv a zkušeností.

Na počátku každého rozhovoru jsem měla připraveny otázky, které by dotazované povzbudily a které by se týkaly neproblémových oblastí. Byly to otázky zaměřující se na životní podmínky dívek, věk a dosažené vzdělání, které byly následovány otázkami, jež lze zařadit do těchto tematických okruhů – rodina, škola, volný čas a přátel, kouření, alkohol a jiné drogy. V další fázi rozhovoru jsem pozornost přesunula k hlavnímu tématu. V rozhovorech jsem se ptala především na věk dívek při prvním užití marihuany a sociální kontext této dané situace. Další dotazy se týkaly motivace k užívání konopných látek, uvádění pozitivních i negativních aspektů, které užívání marihuany přináší, jak dívky marihuanu získávají či jestli také samy nepůsobily někdy jako zprostředkovatelky. Otázky byly kladeny také s důrazem zjistit subjektivní interpretace a pocity dotazovaných, které se k užívání marihuany váží. Poslední fáze se zaměřovala na plány do budoucna.

Celkem bylo do kvalitativní části výzkumu zapojeno 8 dívek ve věku 16 – 17 let. Shánění respondentek nebylo příliš jednoduché. Přestože je užívání marihuany mezi mládeží poměrně běžné, vzhledem k věku a pohlaví respondentek nebylo lehké je vyhledat. Marihuana se v této věkové kategorii užívá zpravidla v uzavřenějších skupinách uživatelů a uživatelék a její užívání není zejména mezi dívkami nijak dáváno najevo či demonstrováno na veřejnosti. Jednotlivé dívky jsem tedy sháněla dotazováním mezi známými. Pokud jsem vhodnou respondentku našla, získávala jsem další kontakty na respondentky s její pomocí. Ve výzkumu jsem se nikdy nesetkala s odmítavou odpovědí na mou žádost o interview. První kontakt byl ve většině případů navazován telefonicky. V těchto počátečních telefonických rozhovorech byly dívky seznámeny s důvodem a účelem interview a byla jim zaručena anonymita a objektivní, neutrální postoj tazatelky k dané problematice. Všechny byly jasně srozuměny, jaké informace od nich budou požadovány, proč jsou důležité a jak se bude při rozhovoru postupovat. Každá z dotazovaných měla možnost rozhovor odmítnout.

Samotné rozhovory byly provedeny v červnu 2011 ve venkovním odlehklém prostředí, kde nebyly přítomny další vlivy, které by je svým působením narušily. Jako tazatelka jsem se snažila vytvářet co nejpříjemnější prostředí, které by dívkám umožnilo maximálně se uvolnit a zbavit se ostychu. Mým cílem proto bylo také v rámci možností vytvářet určitý pocit vzájemné důvěry, vstřícnosti a především zájmu. Přestože se jedná o téma citlivější, setkala jsem se u respondentek s velkou otevřeností a ochotou. Rozhovory byly prováděny s ohledem na časové možnosti dotazovaných a nepřesahovaly délku 20 minut a byly nahrávány na diktafon. Jména dívek byla kvůli dodržení anonymity změněna.

4.3 Použité metody

Pro získání dat k mému účelu se jako nejvhodnější jevila forma rozhovorů. Dotazníkové šetření není pro výpovědi dívek v tomto případě zcela dostačující a neumožňuje získání podrobnějších informací potřebných k prozkoumání daného problému. Rozhovory oproti dotazníkovému šetření umožňují přizpůsobovat otázky respondentkám a jejich odpovědím a poskytují dotazovaným větší prostor pro jejich výpovědi. Při využití metody focus groups by mohly být výpovědi dívek ovlivňovány odpověďmi ostatních dotazovaných ve skupině a tato metoda je také poměrně náročná na zpracování a realizaci. Z těchto důvodů byly v kvalitativní části výzkumu použity problémově zaměřené rozhovory. V analýze dat byly také použity poznatky ze zakotvené teorie. Její principy umožňují tazateli analyzovat a hodnotit data již během jejich sběru. Při analýze dat lze pak výpovědi kategorizovat podle

oblastí, ke kterým se vztahují. Jednou z nevýhod zakotvené teorie je, že výsledky výzkumu mohou být příliš obecné a mohou být aplikovány v jakémkoli kontextu. (Hendl 2005: 258)

V přípravné fázi výzkumu jsem si tedy určila tematické okruhy, které měly být v rozhovorech probrány a na jejichž základě jsem sestavila otázky do rozhovorů. To umožňovalo provádět interview v strukturovanější formě, díky které se pak výsledky snáze zpracovávaly. Odpovědi respondentek jsem rozdělila do jednotlivých kategorií, ve kterých jsem je porovnávala.

4.4 Respondentky

Dotazovaným dívkám bylo 16 nebo 17 let. Byly to studentky středních odborných škol a také čtyřletých gymnázií. Pět dívek prospívalo s vyznamenáním a ohodnotily se jako nadprůměrné, ostatní jako průměr. Jedna dívka musela kvůli neshodám s vyučujícím změnit školní prostředí, poté již neměla se školou žádné problémy. Druhá dívka dostala ředitelskou důtku za kouření v době školní přestávky, nicméně se podle jejích slov jednalo o křivé obvinění a k žádnému takovému incidentu nedošlo.

7 z 8 dívek žilo v rodinách s oběma rodiči či s partnerem jednoho z rodičů a se sourozenci, pouze jedna dívka žila jen s matkou. Vztahy s rodiči byly hodnoceny převážně pozitivně. Čtyři dívky jen příliš nevycházely se svými otci. V jedné rodině byl otec, po vážné hádce s přítelem dívky, nahrazen novým přítelem matky, se kterým dotázaná dívka podle jejích slov vycházela skvěle, a v druhé rodině otec odešel. V dalších dvou rodinách otec zůstával a mezi ním a dcerou se vytvářely drobné konflikty a hádky nebo mezi nimi vznikalo napětí. Jinak bylo rodinné prostředí hodnoceno dívkami jako poměrně poklidné bez vážných hádek či jiných incidentů.

Všechny dívky s výjimkou jedné kouří a také příležitostně nebo o víkendech pijí alkohol. Všechny jsou součástí nějaké party, kde jsou chlapci i dívky. Marihuanu některé kouří jen o víkendech, jiné příležitostně a jedna z dívek si ke kouření marihuany vytvořila negativní postoj a již ji neužívá vůbec.

4.5 Analýza a interpretace dat

4.5.1 Kontrola ze strany rodičů a volný čas

6 dotazovaných dívek mělo pevně stanovený čas návratu domů a jejich rodiče byli informováni, kde se dívky mimo domov nachází. Výjimku tvořila Jana a Martina, která také měla určenou hodinu návratu domů, přesto ne vždy matce řekla pravdu o tom, kde se skutečně nachází. Rodiče Jany ji pro její dobrý prospěch a bezproblémové chování nechávají podle jejích slov „volnější režim“. *„Ve všem mi vyhověj, ale zase to mam díky tomu, že se relativně dobře učim, že jsem se dostala na gympl. Když viděj, že mi to takhle jde, tak mi to nechávaj volnější.“* Jana zároveň také uvedla, že její rodiče ví o tom, že Jana užívá marihuanu. *„Moc se jim to nelíbilo, že jo, ale tak jako zase, když jako to nepřeháním. Když je to takhle v míře, že se to dá, dyť je to jako vlastně moje věc. Stejně je to moje zdraví. Prostě dokavad' mi to takhle jde ve škole, tak ať si dělám, co chci.“* (Jana, 16 let, studuje osmileté gymnázium, marihuanu kouří většinou o víkendech, poprvé ji kouřila ve 13 letech)

Terezy rodiče kladou velký důraz na to, aby dobře prospívala ve škole, a snaží se mít přehled o tom, co Tereza dělá mimo domov a s kým tráví svůj volný čas. *„... během tejdne bych měla být do půl osmý doma, abych se ještě podívala na školu a tak. Vědi to kam jdu a většinou vědi i, s kým jdu.... když přijdu domu, tak musím jít za nima a říct, že jsem doma.“* (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech)

3 dívky se ve svém volném čase věnují sportu. Jsou členkami turistického kroužku, na který dochází i 3krát týdně. Ostatní dívky do žádných kroužků nedochází. Tři z nich kromě školy zaměstnává brigáda, přičemž jedna z nich pracuje jako servírka v baru. Svůj volný čas tráví pak dívky s přáteli.

4.5.2 První zkušenost

Ve výpovědích se ukazuje význam vlivu přátel a blízkého okolí na počátek užívání marihuany. Svou roli také jistě sehrála zvědavost, kterou dívky uváděly jako jeden z důvodů svého počínání. O marihuaně se doslechly již před svou první vlastní zkušeností s jejím užíváním. K prvnímu užití docházelo, až na jednu výjimku, v kolektivu lidí, kteří ji již užívali a kteří jim ji nabídli, nejčastěji při příležitosti nějaké oslavy nebo zábavy. Jedna z dívek uvedla, že nechtěla z party vyčínat, a proto s vyzkoušením marihuany souhlasila, zároveň se také chtěla před lidmi z party tzv. předvést. Iveta kupříkladu chtěla sama drogu vyzkoušet, aby zjistila, jaké má účinky, a proč ji chtěl vyzkoušet také její přítel. Jana byla s užíváním marihuany seznámena svým starším bratrancem, který nechtěl, aby ji užila ve společnosti někoho cizího, aby ji při tom mohl ohlídat.

„Poprvý to bylo asi tak, že jsem to chtěla vyzkoušet, protože všichni kolem hulili, a já to chtěla taky zkusit. Říkala jsem si, co na tom všichni maj. Bylo to vloni, měla jsem narozeniny a slavili jsme je se sestřenicí a ještě s nějakým lidma a nějak nás napadlo, že bysme to mohly zkusit. Ona má přítele, kterej hulí docela dost, a tak to nebylo nijak těžký něco sehnat vod něj, tak nám to prostě sehnal a daly jsme si.“ (Petra, 17 let, studuje osmileté gymnázium, k marihuaně si vytvořila negativní vztah a neužívá ji) „No, poprvý to bylo takový vnucený no, spíš mi to jako vnutili. Když jsme byli na diskotéce, tak jsme jako šli ven, byla jsem opilá no a tam kámoš mi to právě jako nutil, že to nic není, ať si dám, že je to dobrý a on mi to nutil, já jakože nechci a on mě hecoval do toho no. A on pořád, tak jsem si nakonec dala a nějak mi to poprvý nechutnalo. A potom zase jsme byli na nějaký akci a to už mi nějak zachutnalo. Možná to bylo tak jako trošku z frajeřiny. Všichni tam hulili a v podstatě mě nutili.“ (Martina, 17 let, studuje hotelovou školu, marihuanu kouří jednou týdně, poprvé ji užila v 16 letech)

Po prvních zkušenostech s užitím marihuany u dívek následovalo delší období (minimálně čtvrt roku), než některé z nich marihuanu opět užily. Některé z nich z první zkušenosti měly spíše negativní pocity a užití zcela nenaplnilo jejich očekávání. Klára uvedla, že se u ní ihned po konzumaci objevilo škrábání v krku, způsobené nekvalitním konopím. Jiné dívky pociťovaly typický silný pocit žíznivosti či hladu. Druhá zkušenost s užitím marihuany byla také částečně ovlivněna sociálním kontextem dané situace a velice se podobala kontextu prvního užití.

„No jako já si právě myslím, že potom jsem si jako třeba půl roku nedala, protože jako sem to jako nějak nevyhledávala, ale pak se to zase nějak obnovilo, že ty lidi kolem mě prostě jako to... jsem si dala a prostě teďka je to tak, že si dam 3krát do tejdne, někdy teda spíš jednou, dvakrát, možná i 3krát. Kdyby ty lidi z té party nehulili tak asi nevím, asi bych si taky nedávala. Jo, asi to je způsob trávení mého volného času.“ (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech)

Martina marihuanu od své první zkušenosti neužívala do té doby, než potkala svého přítele, který je zvyklý konopí kouřit téměř každý den. Ona ze začátku odmítala, ale dnes tak jednou do týdne na jeho nabídku kývne. Díky svému příteli má tak k marihuaně neustálý přístup. Ivetu první užití marihuany nijak nepřesvědčilo o tom, že je to dobrý způsob zábavy. Nenašla odpověď na svou otázku, proč je tak hojně mezi jejími přáteli užívána.

„No já nevím, mě to přišlo takový prostě, že se prakticky nic nestalo, že jsem vlastně ani nechápala, co na tom vlastně maj, tak jsem si chtěla dát znova. Od té doby jsem hulila tak 5-krát. No jako ne že by mě to přímo lákalo, ale prostě už tím mym okolím... my jsme to v létě

všichni zkoušeli spolu, že právě z té party oni furt. Já jenom, proč to dělaj, oni pořád jestli někdo přinese hulení a takhle. Od té doby se to hrozně změnilo, teď na to začínaj hodně bazírovat. Nevim, já bych to mít nemusela, ale kdyžtak si dam, aspoň je sranda, my to tak nějak moc neumíme, ale je sranda no. Asi že nechci kazit partu. Jako samotná bych to rozhodně nevyhledávala, nehulila bych sama.“ (Iveta, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, poprvé marihuanu vyzkoušela v 16 letech, marihuanu užívá příležitostně)

4.5.3 Důvody a negativa

Dívky uváděly, že k prvnímu užití je přiměla mimo jiné jejich zvědavost. Po prvním seznámení s marihuanou ale zvědavost zmizela a jejich důvod k užívání se změnil. *„Mě to vodvede od těch problémů. Mám dobrou náladu, směju se, prostě nestresuju se. Když je léto, tak je prostě dobrý, že už svítí sluníčko, to je ta hodně dobrá nálada, takovej dobrej pocit.“* (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech) *„Na tu chvíli mi to asi pomáhá zbavit se starostí.“* (Klára, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, marihuanu kouří příležitostně, poprvé ji vyzkoušela v 16 letech) *„Je to jako takový oddychový. ...Asi už jako, nebo ne ani ze zvyku. Takovej ten relax, taková ta pohoda. Asi kvůli té pohodě. No, možná takový jakože ani ne tak jako uvolnění, tak prostě je mi chvíli fajn, ale zase to nemusím mít pořád, jednou za čas je takovejhle stav dobře, ale kdybych to měla dělat každý den, tak to se jako nedá. Jakože prostě jsem ve svym světě.“* (Jana, 16 let, studuje osmileté gymnázium, marihuanu kouří většinou o víkendech, poprvé ji kouřila ve 13 letech) *„Tak spíš ta sranda, zpestří to náladu.“* (Lenka, 16 let, studuje střední školu sociální péče, poprvé marihuanu užila ve 13 letech, dnes ji užívá převážně o víkendech)

Čtyři z dívek byly během týdne opravdu zaneprázdněné. Zaměstnávala je především škola, která končila v pozdních odpoledních hodinách, a různé kroužky. Tři z nich docházely nejméně dvakrát týdně do turistického kroužku, kde se připravovaly na závody, které se konaly o některých víkendech. Tyto čtyři dívky přiznaly, že v týdnu příliš volného času nemají a po splnění svých povinností tráví čas doma. Když mají volné víkendy, je pro ně marihuana vítaným uvolněním od týdenního stresu. Dalším důvodem je vyplnění volného času a zábava. *„...se prostě zkouříme, jen tak. Pak je sranda. Prostě je sranda ...jako jo, určitě to jde i bez toho, ale takhle, když není co dělat, tak se to prostě vobčas sežene a je to pak lepší no...vezmeme si prostě víno a jdeme si sednout k řece a když je prostě pěkně, tak si dáme no.“* (Michaela, 16 let, studuje střední obchodní školu, marihuanu vyzkoušela poprvé ve 13 letech, nyní ji užívá jednou týdně)

Dívky si velice dobře uvědomují zdravotní rizika, které marihuana přináší, přesto ji považují za drogu neškodnou a v určitém smyslu i výhodnější. „*Jako určitě asi jako moje orgány z toho nejsou šťastný, že to dělám, možná i víc zapomínám.*“ (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech) „*Tak, právě možná i ta finanční stránka, že jako, že ten alkohol a takhle je dražší než tahle možnost a možná je dobrej ten stav, kdy je ta pohoda a ničím se netrápím. Já si myslím, že tak nějak jak to je, že to něčemu nevadí, nijak mě to neomezuje, finančně nevytěžuje, nenutí mě to dávat tu školu stranou a tak. Tak jako nemam pak kocovinu, jako když se třeba opiju, no, ale někdy, když to nesejde, tak prostě s tím nic neuděláš, musíš počkat, až to prostě přejde. Ale je to na tom, co se prostě přinese.*“ (Klára, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, marihuanu kouří příležitostně, poprvé ji vyzkoušela v 16 letech)

4.5.4 Typické situace

„*Ale tak spíš v pátek jdu domu ze školy, vidím, že je hezky, tak si napíšeme, jestli se někde sejdeme, a dáme si. Prostě tam sedíme, pak se jdeme někam projít a to... Většinou někam jdeme, jakože se zkouříme no jako, tak se bavíme a třeba jdeme v sobotu a to si nedáme nic, že prostě jen tak sedíme, povídáme, kouříme u toho. Spíš jako jdeme někam, kde nechoděj lidi, kde nikdo není, aby nás nikdo neviděl, ale jako nevyhledáváme místa, kde choděj lidi, jako že to vůbec ne, aby to lidi nepoznali prostě. Ty lidi nekoukaj moc dobře, když prostě to viděj, že tam někdo hulí.*“ (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech) „*No tak když většinou jdeme na párty, tak to většinou k tomu patří se před tím zhulíme nebo potom, když jdeme domu, aby se nám líp spalo, abychom byli v pohodě, a když je hezký počasí, tak si třeba koupíme , já nevím, víno a k tomu si ubalíme třeba to brko* a tak, jako pro tu náladu.*“ (Martina, 17 let, studuje hotelovou školu, marihuanu kouří jednou týdně, poprvé ji užila v 16 letech) „*Tak je to většinou nějaká akce nebo koncert a musí tam bejt jako ta parta lidí, musí tam být ta společnost, se kterou si dam, která si dá se mnou, Přijde většinou jeden ten kluk z tý party, třeba to má od bráchy, nebo to koupí někdo, nebo se třeba domluvíme a koupíme.*“ (Klára, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, marihuanu kouří příležitostně, poprvé ji vyzkoušela v 16 letech)

Žádná z dívek nikdy marihuanu neužívala o samotě. Všechny kladou důraz na přítomnost přátel a marihuanu kouří vždy ve skupině a to když nemají co dělat, nebo si chtějí užít zábavu, zpestřit si zážitky nebo se odreagovat. Oproti chlapcům je u dívek tohoto věku výjimečné, že za marihuanu neplatí. Jen dvě za ni občas zaplatí nebo koupí marihuanu

společně s přáteli, ale převažuje u nich získávání konopí zdarma, které jim obstarávají chlapci.

4.5.5 Porovnání s uživateli

Obstat si marihuanu není pro dívky nijak složité. Její dostupnost je velice vysoká. Přestože je konopí nejčastěji distribuováno chlapci, nemají dívky žádný problém marihuanu získat. „*Já si nemyslim jako že je to těžký, protože ten dealer nekouká na to, jestli jsi kluk. Distribuujou to spíš starší no. Já si ale myslim, že jsou na tom holky stejně jako kluci, akorát není moc dealerek.*“ (Tereza, 17 let, studuje obchodní školu, marihuanu užívá hlavně o víkendech)

Iveta si všimla, že chlapci užívají marihuanu ve větším množství než dívky a pozoruje rozdíly v pohledu na uživatelky a uživatele. „*Podle mě kluků je víc, co to zkouší. Myslím, že celkově jsou takový víc otevřený, chtěj ty věci víc poznávat. Holka se třeba bojí, že to neudělá, že to třeba nezkusí nebo takhle... Tak jako podle mě tolik holek na tom není závislejších, ale mam spíš víc kamarádů kluků, který hulej denně, holku neznám žádnou, která by v takovym velkym množství užívala tu marihuanu. Myslím si, že se z nich pomalu ale jistě stávají vyvrhelové z těch kluků. Jako dělá to hodně lidí, je to docela běžný, ale ti kluci se bez toho neuměj ani bavit pomalu.*“ (Iveta, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, poprvé marihuanu vyzkoušela v 16 letech, marihuanu užívá příležitostně) Jana uvedla, že uživatelé a uživatelky marihuany jsou společností za užívání konopných látek odsuzováni a všimla si odlišných postojů společnosti k dívkám uživatelkám a chlapcům uživatelům. „*Já si myslím, že o holce, která hulí, že jí odsoudí rychlejš. Když kluk hulí, tak ho odsoudí celkově. Když si občas zahulí, tak to berou tak, že je ten póvl. U holky si řeknou, že to jsem spíš nečekal, u holek je to tvrdší hodnocení, ale u těch kluků se to odsoudí víc. Já bych řekla, že hulí víc kluků. Já ani neznam žádnou holku, která by hulila pravidelně, ale kluků znám, dá se říct, dost.*“ (Jana, 16 let, studuje osmileté gymnázium, marihuanu kouří většinou o víkendech, poprvé ji kouřila ve 13 letech) „*Nikdo se na mě blbě kvůli tomu nedívá. Kámoši hulej se mnou, holky i kluci. Myslím si, že holky nejsou nijak víc odsuzovaný, že je to jedno, jestli je to holka nebo kluk. Všichni se na ně dívaj stejně.*“ (Lenka, 16 let, studuje střední školu sociální péče, poprvé marihuanu užila ve 13 letech, dnes ji užívá převážně o víkendech)

4.5.6 Budoucnost konopné kariéry

Z dotazovaných dívek pouze Petra nechtěla s užíváním marihuany pokračovat a vytvořila si k němu negativní postoj. „*Ne, vůbec mě to nebaví a nic mi to nedává, nic v tom nevidím jako. Spíš mi to vadí... přijde mi to ubohý.*“ (Petra, 17 let, studuje osmileté gymnázium, k marihuaně si vytvořila negativní vztah a neužívá ji) Iveta marihuanu neodmítá, přesto, pokud ji nikdo nenabídne, nebude ji vyhledávat. Ostatní dívky neměly žádné důvody, proč s užíváním marihuany přestat a chtěly v tom i nadále pokračovat. „*Myslim si, že prostě dokavad' budu mít tenhle studentskej život, tak nepřestanu... Asi jsem na tom závislá, nikdy jsem ale nezkoušela přestat, proč asi, není proč.*“ (Jana, 16 let, studuje osmileté gymnázium, marihuanu kouří většinou o víkendech, poprvé ji kouřila ve 13 letech) „*Já si myslím, že tak nějak jak to je, že to něčemu nevadí, nijak mě to neomezuje, finančně nevytíží, nenutí mě to dávat tu školu stranou a tak*“ (Klára, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, marihuanu kouří příležitostně, poprvé ji vyzkoušela v 16 letech) Klára zároveň přiznává, že kdyby se dostala do jiného prostředí, kde se marihuana neužívá, zřejmě by ji ani ona sama neužívala. „*Uvidíme, že až se třeba dostanu mezi jiný lidi, tak to bude asi jinak. Kdyby tam nebyl nikdo v té společnosti, kdo by hulil, tak já sama si nedám.*“ (Klára, 17 let, studuje čtyřleté gymnázium, marihuanu kouří příležitostně, poprvé ji vyzkoušela v 16 letech)

4.6 Shrnutí výsledků

Pět dotazovaných dívek bylo nadprůměrnými bezproblémovými studentkami. Jejich rodiče jim stanovují pevnou dobu návratu domů a chtějí mít přehled o tom. U dvou dotazovaných kladou rodiče důraz především na to, aby dívky neměly žádné problémy ve škole a aby měly dobré známky, za což jim dopřávají o něco volnější režim a dívky prakticky v žádné jejich činnosti neomezuji. Jedni rodiče dokonce vědí o tom, že jejich dcera marihuanu užívá. Ačkoli s tím nesouhlasí, vzhledem k jejímu bezproblémovému studiu, proti tomu nijak nebojují. Vztahy dětí a rodičů v tomto věku (16-17 let) mohou být problematické a je zcela běžné, že se mezi rodiči a dětmi vyskytnou drobnější konflikty. Ty ve větší míře zažívaly dvě dotazované dívky a raději se otcům proto vyhýbají. Ostatní dívky mají se svými matkami či jejich partnery dobrý vztah, ale netráví s nimi příliš svého volného času. Ten věnují nejvíce, kromě školy, svým přátelům. Dobrým vztahům s rodiči u některých předcházely tíživé situace, kterými si v rodině musely projít. Dvě dívky zažily rozvod rodičů, jedna dokonce byla svědkem velice nepříjemné hádky svého otce s jejím tehdejším přítelem. Jen ve třech rodinách nedošlo k vážnějšímu konfliktu a vztahy mezi členy rodiny byly

bezproblémové. U dotazovaných uživatelék marihuany tedy najdeme rozmanitá rodinná prostředí, která nelze jednoduše kategorizovat a není příliš snadné najít jejich společný znak.

Rodiče dívek nemohou mít vždy nad chováním svých dcer plnou kontrolu. Zejména, pokud se nachází mimo domov. Během týdne mimo domov dívky spíše nevyrážejí. Mají dost povinností ze školy, které musí plnit, nebo docházejí na brigádu a tři dívky plně zaměstnává činnost v turistickém kroužku. Až na dvě výjimky se dá říci, jsou dívky plně vytíženy a pro užívání marihuany není v týdnu prostor. Volný čas mají hlavně o víkendech a ten tráví se svými přáteli. Vliv přátel upozaduje vliv rodiny a jejich názory na užívání marihuany a užívání marihuany mezi nimi velice významně ovlivňuje postoje a názory na marihuanu u dívek samotných. K první zkušenosti došlo až na jednu výjimku v partě přátel nebo jiné skupině lidí. V případě prvního užití se u dívek jednalo spíše o zvědavost a u některých také o udržení jisté konformity. Jedna dívka přiznala, že ji v užívání marihuany významně ovlivňuje její přítel, který je sám pravidelným uživatelem. I přes negativní zkušenosti užily dívky marihuanu znovu a tyto další zkušenosti byly také získávány v kolektivu.

Intenzita užívání marihuany je u dotázaných velice individuální. Jedna z nich ji po předchozích zkušenostech zcela odmítá. Ostatní dívky užívají marihuanu buď příležitostně, nebo pravidelně o víkendech. Její účinky vyhledávají zejména, pokud se chtějí pobavit či zpestřit si obyčejný víkendový den. Některé dívky se cítí v týdnu příliš zaneprázdněny a víkendové užívání marihuany je pro ně odpočinkem a útekem do vlastního světa bez starostí všedních dnů. Velice dobře si při tom uvědomují rizika, které s sebou užívání marihuany přináší, ale zároveň i klady, např. v porovnání s užíváním alkoholu.

Jejich pohledy na rozdíl mezi uživatelkami uživateli se liší. Jedna dívka vnímá užívání marihuany jako činnost, kterou společnost odsuzuje s tím, že uživatelky jsou hodnoceny přísněji, nicméně uživatelé mohou být kvůli užívání marihuany celkově negativně zaškatulkováni. Další dívky nevidí rozdíl v pohledu na uživatele a uživatelky a nemají pocit, že by byly za užívání marihuany nějakým způsobem stigmatizovány. Jedna dívka uvedla, že její kamarádka se k jejímu užívání staví negativně, přesto to ale jejich přátelský vztah nijak neovlivňuje.

Vzhledem k tomu, že získat marihuanu je velice snadné a že dívky za ni většinou neplatí, je pro ně její užívání téměř bezstarostné. V jejich okolí se marihuana užívá zcela běžně a doposud se nesetkaly s žádnými komplikacemi a užívání marihuany mají spojené jen s příjemným. Pouze jedna dívka se k marihuaně stavěla negativně a v jejím užívání rozhodně nechtěla pokračovat. Ostatní dívky chtějí v užívání pokračovat i nadále, ačkoli ji některé vyhledávat nebudou, když jim ale bude nabídnuta, neodmítnou. V budoucnu se jen jedna

dívka nechystá ve studiu pokračovat a ráda by po škole nastoupila do zaměstnání. Ostatní chtějí pokračovat ve studiu na vysokých školách. Jedna dívka připustila, že pokud se seznámí s jinými lidmi, kteří marihuanu neužívají, je možné, že ani ona ji vyhledávat nebude.

5.0 ZÁVĚR

Marihuana je v České republice velice snadno dostupná droga, která je běžně užívaná širokým spektrem uživatelů různých věkových kategorií. Díky své dostupnosti a účinkům se těší popularitě zejména mezi mladistvými a mladými dospělými. Poznatky z analytické části práce odhalily některé významné rozdíly v užívání marihuany mezi dívkami a chlapci a dopomohly vytvořit ucelenější pohled na dívky jako na uživatelky této drogy.

Teorie sociální kontroly, ze které analytická část práce vycházela, byla výzkumem zčásti potvrzena. U uživatelek se sice častěji vyskytovaly jiné struktury domácností, než je soužití s oběma rodiči, nicméně vliv těchto alternativních soužití na počátky užívání marihuany nebyl prokázán jako významný a stejně tak ani vliv rozvodu rodičů a jejich hádek. Již zmíněná teorie klade velký důraz především na vazby na druhé osoby. Vztahy s rodiči a vazby dívek na ně byly uživatelkami hodnoceny převážně kladně, i když ne tak často jako mezi neuživatelkami, ale nejednalo se o významný rozdíl. Přesto se dá říci, že uživatelky tráví s rodiči o něco méně času než neuživatelky a více ho věnují svým přátelům a také nejsou rodiči kontrolovány v takové míře jako neuživatelky. Přesto je na ně dohlíženo více než na chlapce uživatele.

V trávení volného času a mezi přáteli dívek nacházíme mezi uživatelkami a neuživatelkami největší rozdíly a teorie sociální kontroly v tomto směru nachází největší uplatnění. Uživatelky svým přátelům věnují až 4 hodiny svého volného času. Častěji jsou součástí nějaké party, kde jsou chlapci i dívky, jejichž věk se ukázal jako poměrně významný faktor mající vliv na užívání marihuany mezi dívkami. Ať už v partě přátel nebo o samotě, tráví uživatelky více večerů mimo domov. Noční vycházky bývají často spojovány právě s pitím alkoholu, užíváním marihuany, návštěvou diskoték, koncertů či jiných veřejných akcí. V okolí uživatelek se častěji pohybují rizikovní přátelé a další uživatelé a uživatelky marihuany.

Užívání marihuany dívkami dále velice úzce souvisí s postoji, názory a rozšířeností užívání konopí v partě dívek a také s užíváním alkoholu nejen těmito přáteli ale i dívkami samotnými. Vliv přátel je v tomto období takřka rozhodující. S marihuanou získávají dívky první zkušenost nejčastěji ve 13-14 letech, tedy o něco málo dříve než chlapci. Děje se tak ve společnosti druhých lidí. V mnoha případech je dívka s marihuanou seznámena prostřednictvím staršího uživatele, který jí drogu nabídne. Dívky, které byly dotazovány v kvalitativní části, za marihuanu téměř nikdy neplatily. Jejich přístup k marihuaně je vázán na kontakt s chlapci, kteří jsou součástí konopného trhu a kteří marihuanu dívkám často zdarma distribují.

Do budoucna by bylo zajímavé výzkum rozšířit i o starší věkové kategorie a sledovat trendy a další genderové rozdíly v užívání marihuany mezi staršími uživateli a uživatelkami. Žáci a žákyně 7.–9. tříd v tomto věku přeci jen ještě experimentují a poznávají nové a svůj postoj k marihuaně si teprve vytvářejí. Užívání marihuany se stalo určitým trendem a životním stylem a jako v případě jiných dalších trendů mu mládež do jisté míry podléhá. Bez zajímavosti by nebylo také porovnání českých uživatelů a uživatelék se zahraničními vrstevníky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- AGRAWAL, A., M. T. LYNSEY (ed.). 2007. „Correlates of cannabis initiation in a longitudinal sample of young women: The importance of peer influences“ Pp. 31-34 in *Preventive Medicine: An international Journal Devoted to Practice and Theory* 2007. [online] Netherlands: Elsevier Science [cit. 10.5. 2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- ANDREW, W., P. A. RATNER, J. L. JOHNSON. 2008. „Gender: Cannabis Use Gender Differences in Correlates of Adolescents' Cannabis Use.“ In *Substance Use and Misuse* 2008. [online] US: Informa Helathcare [cit. 23.3.2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- BABOR, T. F., J. H. MENDELSON (ed.). 1975. „Marijuana consumption and tolerance to psychological and subjective effects.“ In *Archives of General Psychiatry* 1975 [online] [cit. 11.3. 2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- BABOR, T. F., B. W. LEX (ed.). 1984. „Marijuana, effect and tolerance: A study of subchronic self-administration in women.“ In *Problems of drug dependence* 1983. [online] Washington, DC: U.S. Government Printing Office [cit. 11.3. 2011]. Dostupné z: <www.ebscohost.com>
- BOWKER, L.H. 1978-1979. „The relationship between sex, drugs, and sexual behavior on college campus.“ In *Drug Forum* 1978-1979. [online] US: Baywood Publishing Company [cit. 7.2.2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- BURIÁNEK, J., J. LHOTOVÁ. 2007. „Volný čas a přátelé.“ Pp.47-54 in Z. Podaná, J. Buriánek (ed). *Česká mládež v perspektivě delikvence: Výsledky mezinárodního výzkumu ISR2-2*. Praha: Filosofická fakulta UK.
- CIESLAROVÁ, V. 2007. „Rodina.“ Pp. 36-46 in Z. Podaná, J. Buriánek (ed). *Česká mládež v perspektivě delikvence: Výsledky mezinárodního výzkumu ISR2-2*. Praha: Filosofická fakulta UK.
- CLAYTON, R.L., H. L. VOSS (ed.) 1986. „Gender differences in drug use: An epidemiological perspective.“ In *Women and drugs: A new era for research* 1986. [online] Rockville, MD: National Institute on drug Abuse [cit. 6.2. 2001]. Dostupné z <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.152.6214&rep=rep1&type=pdf#page=90>>
- CSÉMY, L., LEJČKOVÁ, P., SADÍLEK, P., SOVINOVÁ, H. 2006. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD): Výsledky průzkumu v České republice v roce 2003* [online]. Praha: Úřad vlády ČR. [cit.6.6.2011]. Dostupné z <http://www.espad.org/plugins/literature/Admin/Uploads/espad_web.pdf>

- HENDL, J. 2005. Kvalitativní výzkum: *Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- HIRSCHI, T. 2008. *Causes of delinquency: with a new introduction by the author*. New brunswick: Transaction Publishers.
- HUNDLEBY, J. D., G. W. MERCER. 1987. „Family and Friends as Social Environments and Their Relationship to Young Adolescent's Use of Alcohol, Tobacco, and Marijuana.“ In *Journal of Marriage and the Family* 1987. [online] Minneapolis: National Council for Family Relations [cit. 6.6. 2011] Dostupné z <www.jstor.org>
- KANDEL, D. B., M. DAVIES (ed.) 1986. „The consequences in young adulthood of adolescent drug involvement.“ In *Archives of General Psychiatry* 1986. [online] [cit. 7.2.2011]. Dostupné z <http://archpsyc.ama-assn.org/cgi/content/abstract/43/8/746>
- LEX, B. W., S. E. LUCAS (ed.). 1986. „Concordant alcohol and marijuana use in women.“ In *Alcohol* 1986. [online] Netherlands: Elsevier Science [cit. 6.2. 2001]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- LEX, B. W. 1991. „Some gender differences in alcohol and polysubstance users.“ In *Health Psychology* 1991. [online] US: Lawrence Erlbaum Associates [cit. 19.6. 2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- LILLY, J. R. 2002. „New directions in critical theory.“ Pp. 161-180 in J. R. Lilly (ed.) *Criminological theory: Context and Consequences*. USA: Sage Publications.
- MIOVSKÝ, M. 2008. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada.
- MUNKOVÁ, G. 2001. „Feministické teorie.“ Pp. 115-119 in G. Munková. *Sociální deviace*. Praha: Karolinum.
- NYE, F. I. 1958. „Family Relationships and Delinquent Behavior.“ Pp. 1-9 in F. I. Nye (ed.) *Family relationships and Delinquent Behavior*. New York: Eley.
- PODANÁ, Z., J. BURIÁNEK (ed.). 2007. *Česká mládež v perspektivě delikvence: Výsledky mezinárodního výzkumu ISRD-2*. Praha: Filosofická fakulta UK.
- THOM, B. 1986. „Sex differences in help-seeking for alcohol problems: 1. The barriers to help-seeking.“ Pp. 777-786 In *British Journal of Addiction* 1986. [online] Edinburgh: Churchill Livingstone [cit. 24.5 2001]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- THOM, B. 1987. „Sex differences in help-seeking for alcohol problems: 2. Entry into treatment.“ Pp. 777-786 In *British Journal of Addiction* 1987. [online] Edinburgh: Churchill Livingstone [cit. 24.5 2001]. Dostupné z <www.ebscohost.com>
- URBANOVÁ, M. 2004. *Ženská delikvence: teoreticko-empirická studie k problému právních postojů a hodnotových orientací delikventních žen*. Brno: Masarykova univerzita.

WARNER, J., T. WEBER, R. ALBANES. 1999. „Girls are retarded when they're stoned. Marijuana and the construction of gender roles among adolescent females.“ *In Sex Roles* 1999. US: Periodical Service Company [cit. 24.5. 2011]. Dostupné z <www.ebscohost.com>

PŘÍLOHY

Tabulky z výzkumu ISRD-2, vážená data

Tabulka č. 6

Společnost při užívání marihuany

	Dívky		Chlapci	
	abs.	%	abs.	%
sám	5	3	11	5,6
s dospělými	9	5,5	8	4,4
s vrstevníky	151	91,6	169	90
Celkem	167	100	188	100

Tabulka č. 7

Frekvence užití marihuany za poslední měsíc

	Dívky		Chlapci	
	abs.	%	abs.	%
1.2	25	64,1	45	70,3
3.5	10	25,6	10	15,6
6.10	2	5,1	7	10,9
11 a více	2	5,1	2	3,1
Celkem	39	100	64	100

Tabulka č. 8

Struktura rodiny

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
oba rodiče	92	55,1	722	73,4	128	67	664	72,7
pouze matka	24	14,4	107	10,9	20	10,5	110	12
matka a nevlastní otec	35	21	107	10,9	27	14,1	76	8,3
Celkem	151	90,5	936	95,2	175	91,6	850	93

Tabulka č. 9

Vztahy s otcem

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
dobré	88	56,6	660	72,5	124	68,3	653	77,1
poměrně dobré	46	29,3	205	22,5	47	25,6	155	18,3
ne moc dobré	19	12	37	4,1	10	5,6	29	3,4
špatné	3	2,1	8	0,9	1	0,6	10	1,2
celkem	156	100	910	100	182	100	847	100

Tabulka č. 10

Vztahy s matkou

	užití marihuany							
	Dívky				Chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
vycházím s ní dobře	122	73,2	802	82,2	130	69,3	754	83,9
vycházím s ní poměrně dobře	36	21,9	149	15,2	48	25,8	126	14
nevycházím s ní moc dobře	8	4,7	22	2,3	7	3,6	16	1,8
vůbec s ní nevycházím	0	0,2	3	0,3	2	1,3	3	0,3
celkem	166	100	976	100	188	100	899	100

Tabulka č. 11

Společné akce s rodiči

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
častěji než jednou týdně	14	8,3	136	13,9	23	12,1	134	14,8
jednou týdně	52	31,2	347	35,4	53	27,9	308	33,9
jednou měsíčně	38	22,8	255	26	50	26,4	223	24,6
několikrát do roka	37	22,1	175	17,9	48	24,9	168	18,5
jednou ročně	10	6	21	2,1	5	2,8	29	3,2
téměř nikdy	16	9,4	46	4,7	11	5,9	46	5
celkem	167	100	980	100	191	100	906	100

Tabulka č. 12

Společné večere s rodiči

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
denně	32	19,3	309	31,5	57	30,2	356	39,1
jednou - dvakrát	48	28,9	193	19,7	47	24,9	150	16,5
vícekrát	53	31,9	358	36,5	59	31,2	317	34,8
nikdy	33	19,8	121	12,3	26	13,7	88	9,6
celkem	166	100	981	100	189	100	911	100

Tabulka č. 13

Informovanost rodičů o tom, s kým se stýká jejich dítě

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
zřídka/nikdy	24	14,5	38	3,8	35	18,6	80	9
někdy	87	52,3	457	46,5	118	62,6	446	49,9
vždy	55	33,2	478	48,6	36	18,8	368	41,2
Celkem	166	100	973	98,9	189	100	895	100

Tabulka č. 14

Určení času návratu domů

užití marihuany									
Dívky					Chlapci				
	ano		ne			ano		ne	
	abs.	%	abs.	%		abs.	%	abs.	%
ano	147	91,9	716	92,4	147	81,2	595	85	
ne	13	8,1	59	7,6	34	18,8	105	15	
Celkem	160	100	775	98,9	181	100	700	100	

Tabulka č. 15

Důležitost hodnocení rodičů

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
důležité	105	63,3	751	77,1	116	62,4	693	77,1
jak kdy	39	23,5	186	19,1	53	28,5	164	18,2
nedůležité	22	13,3	37	3,8	18	9,7	42	4,7
celkem	166	100	974	100	186	100	899	100

Tabulka č. 16

Důležitost názoru rodičů

	Dívky				Chlapci			
	užití marihuany							
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
důležité	90	54,5	674	69,9	113	61,7	656	73,7
jak kdy	58	35,2	226	23,4	49	26,8	197	22,1
nedůležité	17	10,3	64	6,6	21	11,5	37	4,2
celkem	165	100	964	100	183	100	890	100

Tabulka č. 17

Volný čas strávený s přáteli denně

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
žádný	4	2,4	53	5,5	12	6,5	64	7,2
1/2 hodiny	6	3,6	88	9,1	7	3,8	96	10,8
1 hodina	7	4,2	147	15,1	25	13,4	182	20,4
2 hodiny	22	13,3	232	23,9	34	18,3	201	22,5
3 hodiny	30	18,2	200	20,6	28	15,1	150	16,8
více než 4 hodiny	96	58,2	251	25,8	80	43	200	22,4
celkem	165	100	971	100	186	100	893	100

Tabulka č. 18

Navštěvování diskoték nebo koncertů

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nikdy	41	24,4	552	56,7	65	34,2	612	67,8
občas	87	51,8	388	39,8	99	52,1	255	28,2
často	32	19	31	3,2	24	12,6	274	3
vždy	8	4,8	3	0,3	2	1,1	9	1
celkem	168	100	974	100	190	100	903	100

Tabulka č. 19

Průměrný věk členů party

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
méně než 12 let	0	0	9	1,2	0	0	19	3,1
12-15	69	44,5	537	74,5	96	58,2	488	78,7
16-18	70	45,2	148	20,5	56	33,9	86	13,9
19-25	15	9,7	18	2,5	11	6,7	10	1,6
více než 25	1	0,6	9	1,2	2	1,2	17	2,7
celkem	155	100	721	100	165	100	620	100

Tabulka č. 20

Schvalování nelegálních věcí partou

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	101	65,6	126	17,6	110	66,3	157	25,4
ne	53	34,4	588	82,4	56	33,7	460	74,6
celkem	154	100	714	100	166	100	617	100

Tabulka č. 21

Uskutečňování nelegálních věcí partou

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	88	57,1	110	15,4	1,3	62	141	22,8
ne	66	42,9	604	84,6	63	38	477	77,2
celkem	154	100	714	100	166	100	618	100

Tabulka č. 22

Pití alkoholu nebo užívání drog s přáteli

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nikdy	61	36,5	867	89	59	31,7	773	86
občas	80	47,9	95	9,8	95	51,1	111	12,3
často a více	26	15,6	12	1,2	32	17,2	15	1,7
celkem	167	100	974	100	186	100	899	100

Tabulka č. 23

Ničení, poškozování věcí

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nikdy	111	66,5	906	92,8	104	56,2	761	84,6
občas	48	28,7	68	7	63	34,1	117	13
často a více	8	4,8	2	0,2	18	9,7	22	2,4
celkem	167	100	976	100	185	100	900	100

Tabulka č. 24

Krádež s přáteli pro zábavu

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nikdy	140	84,8	946	97,1	150	79,8	842	93,7
občas	20	12,1	21	2,2	31	16,5	50	5,6
často a více	5	3	7	0,7	7	3,7	7	0,7
celkem	165	100	976	100	188	100	899	100

Tabulka č. 25

Prevalence pití alkoholu (pivo, víno, míchaný nápoj obsahující menší podíl alkoholu)

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ne	1	0,6	145	14,8	2	1,1	175	19,3
ano	166	99,4	837	85,2	186	98,9	731	80,7
celkem	167	100	982	100	188	100	906	100

Tabulka č. 26

Prevalence opilosti (pivo, víno, míchaný nápoj obsahující menší podíl alkoholu)

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ne	40	24,2	773	79	49	26,2	690	76,7
ano	125	75,8	205	21	138	73,8	210	23,3
celkem	165	100	978	100	187	100	900	100

Tabulka č. 27

Večery strávené mimo domov

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nikdy	38	22,8	564	57,6	41	21,6	495	54,5
jednou	56	33,5	221	22,6	58	30,5	198	21,8
dvakrát	27	16,2	102	10,4	37	19,5	93	10,2
třikrát	16	9,6	45	4,6	22	11,6	62	6,8
více než třikrát	30	18	47	4,8	32	16,8	60	6,6
celkem	167	100	979	100	190	100	908	100

Tabulka č. 28

Účast na skupinové bitce

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	50	30,3	82	8,4	103	55,1	210	23,1
ne	115	69,7	897	91,6	84	44,9	698	76,9
celkem	165	100	979	100	187	100	908	100

Tabulka č. 29

Prodej nebo zprostředkování drog

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	25	15,2	5	0,5	48	25,7	7	0,8
ne	140	84,8	974	99,5	139	74,3	900	99,2
celkem	165	100	979	100	187	100	907	100

Tabulka č. 30

Záškoláctví za posledních 12 měsíců

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	31	18,6	24	2,4	19	10	33	3,6
ne	136	81,6	959	97,6	171	90	877	93,4
celkem	167	100	979	100	190	100	910	100

Tabulka č. 31

Nošení zbraně (s výjimkou kapesního nože)

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	18	10,9	24	2,5	64	33,9	123	13,6
ne	147	89,1	955	97,5	125	66,1	784	86,4
celkem	165	100	979	100	189	100	910	100

Tabulka č. 32

Účast na skupinové bitce

	Užití marihuany							
	dívky				chlapci			
	ano		ne		ano		ne	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ano	50	30,3	82	8,4	103	55,4	210	23,1
ne	115	69,7	897	91,6	84	44,9	698	76,9
celkem	165	100	979	100	187	100	908	100

Přepis hlavních témat rozhovorů s uživatelkami marihuany rozdělený do tematických okruhů.

Pozn.: Některé otázky jsem kvůli spojitosti a návaznosti spojila v přepisu dohromady.

Jak bys popsala svůj vztah ke škole? Jak bys ohodnotila své studijní výsledky?

„Jako ve třídě jsem jedna jako z nejlepších, takže si myslím, že je to dobrý. Baví mě ta škola, vybrala jsem si dobrou obor, si myslím.“ (Tereza)

„No teď už nic moc no. Tak jako teď už je to spíš taková fraška, jakože se to tam hodně mění, tak jakože v té složitosti. Tak jako dá se říct, že je to normální škola. Jo jako je to v pohodě i profesori. Nejsem matfyzáckej typ, jakože matika a fyzika vůbec nic, jsem tak průměrný typ. Zaměřuju se na předměty, kterým se chci věnovat, takže jako dvojky, trojky.“ (Jana)

„Jsem jedna z nejlepších ze třídy. Teďko mám dobrou vztah ke škole, já jsem přestupovala, protože jsem měla problémy s učitelkou.“ (Lenka)

„Tak průměr no, chodím tam ráda za kámošema. No, měla jsem takovej problém s profesorem. Měla jsem ředitelskou dutku, za to, protože mi učitel tvrdil, že jsem byla kouřit venku a já jsem tam nebyla. Tvrdil, že mě viděl na kámožce, ale já jsem šla jenom na záchod. Říkal, že lžu a že jsem tam byla. Dal mi ředitelskou za to, že jsem prej drzá. Rodiče to potom pochopili a řekli, ať se radši nehádám.“ (Martina)

„Na gymplu se mi líbí, přístup je tam takovej hezkej, je to tam fajn. Mám tak nějak pořádek vyznamenání, takže docela dobrý. Baví mě ta škola.“ (Iveta)

„Škola je v poho. Ze školy jsem akorát měla psychický žaludeční problémy, ale to je jenom to období písemek. Ta škola je náročná, ale je dobrá. Ve třídě jsme neměli žádný větší konflikty, jinak jsme kolektiv a dokážeme držet při sobě.“ (Klára)

„Mám pořádek vyznamenání a myslím si, že se učím dobře. Nikdy jsem neměla žádné problémy.“ (Petra)

„Tak sem tak nějaká ta trojka, ale jinak průměr bych řekla. Docela mě i baví ta škola, teda spíš mám ráda ty lidi tam.“ (Michaela)

Kouříš?

„ Kouřím, teda nějak snažila jsem se přestat, ale vydrželo mi to tak dva měsíce, zase jsem začalo no, takže kouřím, že si dám třeba ráno, když jdu do školy a pak když jdu ze školy.“ (Tereza)

„Jo, kouřím. Rok a půl, dva kouřím. Od 15. “ (Jana)

„Kouřím. Tak 5 cigaret za den. Tak od sedmé třídy, pořádně tak od devítky.“ (Lenka)

„Jo, kouřím.“ (Martina)

„Nekouřim. Kouřila jsem asi v pátý třídě, to bylo chvíli.“ (Iveta)

„Neřekla bych, že jsem kuřák, možná 3 cigarety měsíčně.“ (Klára)

„Kouřim, ale jen občas. Spíš ne.“ (Petra)

„Kouřim od 12.“ (Michaela)

Chodíš se po večerech bavit někam do baru nebo hospody? Piješ alkohol?

„Do hospody moc nechodim, mam docela strach z policajtů, ale občas si dam pivo, něco tvrdšího taky. Třeba dvakrát, třikrát do měsíce.“ (Tereza)

„No piju. Tak když nemam povinnosti, tak piju. Když je pátek, sejdem se s kámošema, popijíme, jdeme si někam sednout. Jako dám si, tak spíš rekreačně, ale vlastně každé víkend. Do hospody vůbec nechodíme, je to tam dražší a my jsme takoví přírodní, chodíme třeba k řece. V hospodě lidi blbě čuměj, jsou tam mladý ožralý lidi. Nevypadá to hezky, když jsou 14letý ožralý a lidi na ně blbě koukaj. Jsme jiný než ostatní holky. Jako, že vůbec nechodíme na ty diskotéky, jsme takový spíš kluci. Chodíme pořád s nima, spíš se bavíme s rukama.“ (Jana)

„Příležitostně piju alkohol, víkendy nebo oslavy. Víkendy, pátek, sobota nebo na oslavě se opiju. Do hospody nechodim.“ (Lenka)

„Někdy jo, občas se i opiju. Třeba když jdeme na diskotéku.“ (Martina)

„Chodim do hospody. Opiju se tak jednou za měsíc nejvíc. Ani moc nepiju, nechodim tam kvůli tomu, abych se opila, ale abych byla s těma lidma.“ (Iveta)

„Většinou chodíme večer ven, že se sedne někam do baru, do hospody, bavíme se. Nejde třeba o to, se opít, spíš se pobavit, někdy i sportovní aktivita, někdy i kino, Tak jednou max. 2 se opiju, do měsíce.“ (Klára)

„No, tak jednou za měsíc někam jdeme. Ale nijak moc nepiju. Byla jsem už opilá, ale to je tak jednou za půl roku.“ (Petra)

„Občas vyrazíme na diskotéku nebo do hospody. Tak jako piju, někdy jdeme prostě jenom ven a něco si koupíme.“ (Michaela)

S kým bydlíš v domácnosti a jak vycházíš s rodiči, příp. s lidmi, se kterými bydlíš?

„Mam oba dva rodiče a bydlí s náma brácha...Tak jako asi jako každý dítě no, jako ale myslím si, že s mámou vycházím líp než s tátou, ale jakože bavim se s vobouma, není to takový, že bysme se nebavili, hádali nebo uráželi, to se jako nehádáme.“ (Tereza)

„Mam oba dva rodiče a jsem jedináček. S našima ma dobrej vztah. Naši jsou úplně v pohodě, ve všem mi vyhověj, ale zase to mam díky tomu, že se relativně dobře učim, že jsem se dostala

na gympl. Když viděj, že mi to takhle jde, tak mi to nechávaj volnější. Určitě se jim můžu svěřit, ale já jsem spíš na ty kamarády. Táta je spíš flegmouš, radši si ale povídám s holkama. Myslim si, že to tušej, že hulim. Jednou něco cejtili. Táta si to spíš myslí a máma spíš ví no, jakože ví. Moc se jim to nelíbilo, že jo, ale tak jako zase, když jako to nepřeháním, když je to takhle v míře, že se to dá, dyť je to jako vlastně moje věc. Stejně je to moje zdraví, prostě dokavad' mi to takhle jde ve škole, tak ať si dělám, co chci.“ (Jana)

„S oběma rodičema a sestrou. No monetárně mam dobrej vztah s rodiči, ale obecně si rozumíme, vyjdeme si vstříct.“ (Lenka)

„Bydlím s mámou, táta s náma nežije a jako v pohodě.“ (Martina)

„Žiju s mámou a jejim přítelem a úplně skvělý. Vycházíme spolu úplně stoprocentně. Táta se moc nestará, dělá, že má zájem, ale přitom nemá. Tak jako máme dobrý vztahy. Ale mám na to špatný vzpomínky. Ten rozvod si moc nepamatuju, mě bylo šest, ale prej to bylo hrozný. A přítel se s ním popral. Mam taky nevlastního bráchu, ted' je v pubertě, takže jsem jeho nejbližší člověk. Svěřuje se mi, máme dobrej vztah.“ (Iveta)

„Žiju s oběma rodičema, ale střídavě jsem u babičky. Polovinu tejdne trávím u babičky kvůli spojení a klidu na učení, jinak mam pokoj s bráchou. S mámou vycházím úplně výborně, s tátou to skřípe. Často dochází ke konfliktům, u babičky je pohoda. Od puberty, nebo, co se narodila ségra, tak jsme se hádali často. Táta nejde pro ránu daleko, tak jsem dostala facku. Upřednostňuje ségru a snaží se napravit u ní to, co zkazil. Já jsem většinou tak nějak izolovaně zavřená v pokoji, jakmile je táta doma, aby nedocházelo ke konfliktům. Nemam tajemství, co se týče toho hulení³, máma to ví. Nemam žádný tajemství před ní. Nemam žádný problémy, jinak žádný průsery. Je ráda, že se to doví ode mě, než aby se to dozvěděla od někoho jinýho.“ (Klára)

„Bydlím s rodičema a s bráchou. Vycházím s nima dobře. Akorát s tátou si moc nerozumím. Je to takovej cholerik a kolikrát jsem si s ním zažila krušný chvíle. Spíš se zavřu do pokoje, když je doma. Radši s ním nemluvim, protože on hned vybuchne.“ (Petra)

„Mam oba rodiče a ségru starší. Docela dobrý no, ani se moc nehádáme.“ (Michaela)

Podnikáš s nimi nějaké výlety?

„Jo, tak před tím rokem jsme spolu ještě jeli na dovolenou, ted' už asi nepojedu, no. Ale jakože jo ale podnikáme spolu hodně věcí.“ (Tereza)

³ hulení = inhalace konopí nebo marihuana připravená ke konzumaci

„Nic spolu nějak nepodnikáme, radši zůstanu doma. Ale jeden se třeba jedeme projet na kole. Večeříme spolu jen na Vánoce. Já na to nemam ani moc čas, něco s rodičema podnikat.“

(Jana)

„Jezdim s nima na dovolený. Společně nevečeříme.“ (Lenka)

„Spíš ne.“ (Martina)

„Tak, jak kdy.“ (Iveta)

„Většinou si jdeme každý po svym. Doma, ani moc neobědváme spolu.“ (Klára)

„Ne. Už ani nevím, kdy sme byli naposledy někde spolu. To jsem byla asi hodně malá.“

(Petra)

„To ani moc ne. Jako v létě třeba jedeme všichni k moři, ale přes rok nikam nejezdíme.“

(Michaela)

Mají tví rodiče přehled o tom, kam chodíš ve svém volném čase a s kým se stýkáš? Máš stanovenou dobu návratu domů?

„Jo maj, vždycky když jdu, tak se ptaj, kam jdu a s kým jdu. Vo víkendu ani moc ne, ale během tejdne bych měla být do půl osmý doma, abych se ještě podívala na školu a tak.

Vědi to kam jdu a většinou vědi i s kým jdu, jo. Když přijdu domu, tak musím jít za nima a říct, že jsem doma.“ (Tereza)

„Jako vědi s kým chodim, protože chodim většinou s těma samýma, ale konkrétně jim neříkám. Ale když mi volaj, tak řeknu, jsem tady a tady. Ale vždycky chtějí, aby mě někdo domu doprovodil. Hlavně, abych nešla sama, jinak neříkám přesně, v kolik se vrátím.“ (Jana)

„Mají určité přehled, co dělám, s kým jdu, kam jdu a v kolik přijdu.“ (Lenka)

„Tak jako mámě říkam, že jdu ven, třeba ale ted' nevím, že sem tady. Spíš ne no.“ (Martina)

„Jo, mam stanovenou dobu návratu, docela dost mě kontrolujou. Většinou ví, kam jdu.“

(Iveta)

„Jo, vždycky vědi, kde sem a musím bejt doma vždycky brzo. Moc mě ani nikam nepouštěj.“

„Jo, musím bejt doma do osmi, vo víkendy někdy i dýl, když je nějaká akce.“ (Michaela)

Jsi součástí nějaké party? Jaký je jejich postoj k užívání marihuany?

„Jo, máme partu, tak asi tak 7-8 nás tam je, holky a kluci tam jsou, tak zhruba stejně. Tak, ty kamarádi z té party maj kladnej postoj k tomu hulení, tak že si občas taky daj, ale třeba kamarádi ze školy to jako odsuzujou dost.“ (Tereza)

„Jo jsem. Je nás tam tak 8 a většina taky hulí“ (Jana)

„Jsme taková jedna velká parta na turistku, tak 6-7, jsou tam kluci i holky i věk je smíšeněj. Taky hulej no.“ (Lenka)

„Tak asi 90% lidí v partě hulí. Ne není tam nikdo, kdo by to nezkusil. Jo mam nějaký kamarády, co to nikdy nezkusily, většinou holky. Mám druhou nejlepší kámošku, která to nikdy nezkusila, ta to odsuzuje, ta to nemá ráda. Jako jo, občas mi to vyčítá, spíš si jako zvykla.“ (Martina)

„Jsem v partě. Tak do 15 nás tam je. Jsou tam holky i kluci. No vono to tam bylo i před tím, ale dělali to určitý lidi. Ale od té doby, co jsme to takhle hromadně zkusili, tak i lidi, co to před tím nevyhledávali, tak začli. Tam jde spíš o jednu určitou osobu, která si asi něco kompenzuje, takže díky němu se to tam vždycky nějak rozjede a ostatní jsou za nim.“ (Iveta)

„Měly jsme partu, ale došlo tam pár konfliktů a rozdělilo se to na 2 půlky, tak teď je tam 8 lidí.“ (Klára)

„Jsme takhle holky ze školy, ale žádná nehulá ni to nezkoušela.“ (Petra)

„Jo, jo, je nás tam asi sedm, holky i kluci. Tak my právě většinou hulíme spolu.“ (Michaela)

Jak získáváš marihuanu?

„Někdy si něco koupim, někdy něco dostanu, někdy si něco vypěstuju, jak kdy no Dřív jsem pěstovala, teď už ne. Nikomu jsem to neprodávala, dávala jsem si to i s těma kamarádkama, neprodávala jsem teda. Teď je to tak na stejno. Někdy si koupim, někdy dostanu vod kluků.“ (Tereza)

„Tak jakože od známýho, že pěstuje, takže mi dává zadarmo. Vůbec neplatim. Když už tak třeba ten skunk (pozn. silnější alternativa marihuany), za to zaplatim. Jinou drogu mi nikdy nenabízel. Taky jsem si sama nikdy nepěstovala. Dostávám od jednoho člověka, od chlapa. Jakože kmošky někdy přinesou, ale nevím o někom, jako o holce, kdo by pěstoval.“ (Jana)

„Od každýho trochu, někdy si koupim, něco třeba dostanu.“ (Lenka)

„No, tak jako většinou si jako nekoupim, většinou mě někdo jenom pozve. Většinou jdeme a je to už ubalený, a nebo to ubalej a pozvou mě, tak jako nějak nezjišťuju, vod koho to ten dotyčnej má. Jednou jsem si koupila. Jinak je to od lidí v partě nebo vlastně přítel hulí, tak mě jako pozve.“ (Martina)

„Někdo mě pozve.“ (Iveta)

„Já myslim, že většinou neplatim. Právě že to nosí od toho bráchy, kterej sám to pěstuje, takže nikdo neplatí.“ (Klára)

„Spíš jsem to jenom zkoušela, teď nehulim vůbec a ani mě to neláká a před tím mi ji dali.“ (Petra)

„Tak někdo to prostě většinou ubalí a já si dam s nima. Neplatim za to.“ (Michaela)

Vzpomněla by sis na svou první zkušenost s užitím marihuany?

„Poprvý jsem to dostala od známýho a zkoušela jsem to s kamarádkama, bylo mi 13. To byla zvědavost, protože v té době...máme starší kamarády a ty už to zkoušely a říkali, že to bylo dobrý a tak, tak jsme to prostě taky chtěly zkusit, tak jsme to zkusily. Bylo to dobrý, měla jsem z toho dobrej pocit, tak bylo to úplně něco novýho, zvláštní situace, to tělo se cejtlo úplně jinak.“ (Tereza)

„Poprvý to bylo vod bratránka. Je starší, mě bylo 13, on je o 5 let, takže poprvý s nim. Já jsem říkala, že to nechci vůbec zkusit, že vůbec fuj, ale tak jako, tak já nevím. No jasný jakože von mi říkal, že když už to jako budu chtít zkusit, tak ať jdu za nim, než za někým cizím, aby si mě vohlídal. Byla to asi zvědavost. Jako do tvrdý drogy bych vůbec nešla, nic víc než trávu, tak vůbec, to mě jako neláká. O tomhle jsem si zase říkala, oni se smějou, tak proč to nezkusit. Seděli jsme na lavičce, bylo teplo. Jsem si dala asi 4 prášky (pozn. 4 potáhnutí z marihuanové cigarety). Tak jako něco jsem cejtla v hlavě, tak nějaký chvění, úsměv, lehce se mi začala točit hlava a to bylo asi z toho sluníčka. Pak jsme museli jít domu, volala teta, tak jsme šli. Já koukala, bylo vedro, on si ze mě dělal srandu, a pak jsme přišli domu. Já jsem se hrozně napila a lehla si, neusla jsem, jen jsem ležela. Byla jsem tam s tetou a snědla jsem šišku knedlíku. Bylo to super, líbilo se mi to, bylo to v pohodě, dá se to ovládat. Když už máš dost, tak si už nedáš, neotrávíš se při tom, určuješ si tu dávku sama, já nevím, kdybych si měla píchnout, tak už se nedá říct stop a vzít to zpátky.“ (Jana)

„No, tak spíš mi to jako dali a spíš jako, že jsem to chtěla zkusit, jaký to je. Ta zvědavost tam byla. Prostě jsem to chtěla zkusit, jaký to je, že to bylo dobrý, jsem slyšela. Nemusela jsem si to kupovat, protože mi to dali, no. Moji vrstevníci tak nějak a kamarád, no dal si se mnou. Nabíd mi prostě, jestli chci taky. Jo mam na to dobrou vzpomínku, bylo to úplně něco jinýho. Prostě měla jsem z toho dobrej pocit, byla to taková spíš zábava, taková sranda.“ (Lenka)

„No poprvý to bylo takový vnucený no, spíš mi to jako vnutili no. Když jsme byli na diskotéce, tak jsme jako šli ven, byla jsem opilá no a tam kámoš mi to právě jako nutil, že to nic není, ať si dám, že je to dobrý. A on mi to nutil, já jakože nechci no a on mě hecoval do toho no. A on pořád, tak jsem si nakonec dala a nějak mi to poprvý nechutnalo.“ (Martina)

„Tak 17 mi bylo no. Můj hlavní podnět byl přítel. Já jsem mu to tak nějak zakazovala, protože mi to přišlo dost špatný a on to chtěl vlastně zkusit, co to s nim udělá. Že to je jako před tím, že to zkoušel a nic to s nim neudělalo. Tak jsem si říkala, že bych taky chtěla vědět, co to se mnou udělá, co na tom furt tak má. A tak vlastně náš společnej spolužák nám to nabídl. Nic jsme neplatili. To jsme byli partička, nás tam bylo víc. To mi dali, já jsem tam stála a oni se mě zeptali, jestli chci taky. No já nevím, mě to přišlo takový prostě, že se prakticky nic

nestalo, že jsem vlastně ani nechápala, co na tom vlastně maj, tak jsem si chtěla dát znova.“
(Iveta)

„Poprvý, když jsem to vyzkoušela, mi bylo 16. Byla jsem v prváku. Když jsem to vyzkoušela, tak jsem o tom nikdy neslyšela. Jsem byla v partě, nikdy jsem ty lidi neviděla, bylo to na Silvestra. Nebylo to nic moc, on to ten kluk říkal, že to není nic moc. Strašně to škrábalo, nic z toho nebylo. Slavili jsme prostě Silvestra v partě u kamaráda v baráku, chodilo se ven kouřit. Kluci vyndali vodnici a jeden přišel s tou dýmku, jestli to nechci zkusit. Zkusila jsem to. Byl starší o dva roky, znala jsem ho ze školy. Byli tam ještě 2 kluci a pár lidí okolo s tou vodnicí. Já myslím, že to u nich bylo tak, že o se neptal, že si dal do skupinky lidí, který si to dávali.“ (Klára)

„Poprvý to bylo asi tak, že jsem to chtěla vyzkoušet, protože všichni kolem hulili, a já to chtěla taky zkusit. Říkala jsem si, co na tom všichni maj. Bylo to vloni, měla jsem narozeniny a slavili jsme je se sestřenicí a ještě s nějakým lidma a nějak nás napadlo, že bysme to mohly zkusit. Ona má přítele, kterej hulí docela dost, a tak to nebylo nijak těžký něco sehnat vod něj, tak nám to prostě sehnal a daly jsme si.“ (Petra)

„No, kámoška měla oslavu narozenin na chatě u nich. Bylo tam docela dost lidí i nějaký neznámý jako no. Tam se prostě chodilo ven kouřit a některý lidi tam chodili i hulit. Jsme tam chodili s nima, si tam posílali jointa a tak to nějak přišlo ke mně a já to prostě zkusila. Kámoška tam byla se mnou a taky si dala no. Takový nic moc no, druhý den mi bylo blbě. Já sem i jako pila před tím, takže nevím, jestli to náhodou nebylo tím. Ale jako dobrý no. No, bylo mi 13, no. Asi zvědavost, nevím, se nedá říct no.“ (Michaela)

Dokázala bys říct, co tě vedlo k dalšímu užití marihuany?

„No jako já si právě myslím, že potom jsem si jako třeba půl roku nedala, protože jako sem to jako nějak nevyhledávala, ale pak se to zase nějak obnovilo, že ty lidi kolem mě prostě jako to. Jsem si dala a prostě teďka je to tak, že si dam 3krát do tejdne, někdy teda spíš jednou, dvakrát, možná i 3krát. Kdyby ty lidi z té party nedělali, tak asi nevím, asi bych si taky nedávala. Jo asi jo, asi je to způsob trávení mého času.“ (Tereza)

„Asi ta pohoda a ten relax. Taky to je tím kolektivem, kdybysme nebyly takhle spolu, tak tolik ani nekouřím.“ (Jana)

„Právě ten dobrý pocit, že je to dobrá sranda a zábava. Dneska mi to přináší pořád ten samej dobrý pocit.“ (Lenka)

„To potom zase jsme byli na nějaký akci. A to už mi nějak zachutnalo. Možná to bylo tak jako trošku z frajeřiny. Všichni tam hulili a v podstatě me nutili. Pak já jsem vlastně začala chodit

s Jirkou a ten docela dost hulí. Tak mi třeba každý dva dny nabízí, ale to já nechci, kolikrát odmítám. Tak třeba jednou do tejdne si dám s nim. Tak v podstatě díky němu ,nebo vlastně ne díky němu, ale když mám pořád k tomu nějaký ten přístup. Jinak jako dokážu říct ne.“
(Martina)

„Od té doby jsem hulila tak 5 krát. No jako, ne že by mě to přímo lákalo, ale prostě už tím mym okolím. My jsme to v létě všichni zkoušeli spolu. Že právě z té party oni furt, já jenom, proč to dělaj, oni pořád jestli někdo přinese hulení a takhle. Od té doby se to hrozně změnilo, teď na to začínaj hodně bazírovat. Nevím, já bych to mít nemusela, ale kdyžtak si dam, aspoň je sranda. Jako samotná bych to rozhodně nevyhledávala. Ne nehulila bych sama.“ (Iveta)

„To byla zase tak nějak společnost. Kamarádi, když jsme byli na Mácháci. Přijelo tam pár neznámých. Když jsme byli celá parta, tak to vyndali, bylo to jedno brko, že by to jako nemělo nic udělat. A tak jsem to zkusili všichni a tam jsem zjistila, že ne vždycky to škrábe.“
(Klára)

„To se tam prostě nějak zase hulilo a já byla opilá a nevím ani proč jsem si dala znova. Asi jsem nechtěla být jediná, kdo nebude zhulenej.“ (Petra)

„Kluci to pak zas někdy přinesli a já si s nima dala znova no. Tak nechtěla jsem být zase jediná, kdo si nedá. To je pak blbý, když jsou všichni zhulený a já úplně střízlivá.“ (Michaela)

Jaké jsou tedy hlavní důvody, proč marihuanu užíváš, co ti to přináší?

„Tak jako, já nevím prostě. Mě to vodvede od těch problémů, mám dobrou náladu, směju se prostě, nestresuju se. Když je léto, tak je prostě dobrý, že už sluníčko svítí, to je ta hodně dobrá nálada, takovej dobrej pocit. Asi bych si to tolik neužila. Možná je to i z nudy, spíš taková relaxace.“ (Tereza)

„No nevím. Je to takový oddychový. Můžem někam sednout a víme, že nemusíme nic dělat, tak si jako dáme. Sedím a koukam, asi jako úplně nic moc někdy, na to máme i ten kolektiv, na něm taky docela záleží. Já nevím, teď už asi jako ,nebo ne, ani ze zvyku, takovej ten relax, taková ta pohoda, asi kvůli té pohodě no. Možná takový jakože ani ne tak jako uvolnění, tak prostě je mi chvíli fajn. Ale zase to nemusím mít pořád, jednou za čas je takovejhle stav. Ale kdybych to měla dělat každý den, tak to se jako nedá. Jakože prostě jsem ve svém světě. No tak jakože, že prostě, když nemám žádný povinnosti na druhý den, když mam čas a většinou když je kolektiv. S kamarádkami, s klukama si napíšeme, tak dneska máme všichni čas a prostě si dáme.“ (Jana)

„Ta sranda, zpestří to náladu.“ (Lenka)

„No když mě třeba něco naštve nebo tohlencto, ale když jsem jako třeba v pohodě, tak proč bych se zhulila. Jo to tolikrát jdu a nezahulim se ani. A když to nikdo nemá a nenabídne mi, tak se nic neděje, ale když mi někdo nabídne tak jdu. Možná jednou za měsíc bych si třeba dala, ale kdyby nikdo kolem nehulil, tak asi nehulim. Tak jakože se cejtim v pohodě, nic neřeším, nic mě nenaštve. Nejsem tak výbušná, cejtim se tak nějak celkově v pohodě.“ (Martina)

„My to tak nějak moc neumíme, ale je sranda no. Asi že nechci kazit partu.“ (Iveta)

„Že se setkáš s něčím jiným a pak jen tak sedíš a máš takový jiný myšlenky a jen tak sedíš. Právě možná i ta finanční stránka. Že jako ten alkohol a takhle je dražší než tahle možnost a možná je dobrej ten stav, kdy je ta pohoda a ničím se netrápím. Na tu chvíli mi to asi pomáhá zbavit se starostí“ (Klára)

„Nehulim. Hulila jsem asi 5krát a když mi teď někdo nabídne, tak si nedam. Nesnáším to. Přijde mi to ubohý, prostě, když vidím, jak ty lidi trávěj volněj čas jenom tímhle a jsou to takový budižkničmové.“ (Petra)

„Prostě je sranda, jako jo. Určitě to jde i bez toho, ale takhle, když není co dělat, tak se to prostě ubalí.“ (Michaela)

Je něco, co bys na užívání marihuany viděla jako negativní?

„Jako určitě asi jako moje orgány z toho nejsou šťastný, že to dělám. Možná i víc zapomínám.“ (Tereza)

„Asi ne, ani to neovlivňuje moje sportovní výkony. Asi si kazím plíce ale no. (Jana)

„Určitě to kazí plíce, ale že bych z toho měla nějaký špatný pocity, to ne. Tak ve škole se to vůbec neprojevuje a fyzicky taky ne, i ta tráva a kouření možná ale snižujou můj výkon při běhu na turistku.“ (Lenka)

„Občas mě bolí hlava, nebo jsem taková potom ospalá, nic se mi nechce dělat, jsem až moc líná.“ (Martina)

„Myslim si, že se z těch kluků pomalu, ale jistě stávají vyvrhelové. Jako dělá to hodně lidí, je to docela běžný, ale ti kluci se bez toho neuměj ani bavit pomalu.“ (Iveta)

„Negativní, třeba v porovnání s tím alkoholem, je to, že je to na člověku vidět. Už jenom na těch očích a je to dlouho zjistitelný a pozitivní, že to nemá jinak jiný následky.“ (Klára)

„Nevím, asi to škodí plicím.“ (Michaela)

Mohla bys popsat typickou situaci, kdy marihuanu užíváš?

„Spíš jako jdeme někam, aby prostě, kde nechoděj lidi, kde nikdo není, aby nás nikdo neviděl. Tam třeba chvíli sedíme, pak se jdeme projít, ale jako nevyhledáváme místa, kde choděj lidi,

jako, že to vůbec ne, aby to lidi nepoznali prostě. Ty lidi nekoukaj moc dobře, když prostě to viděj, že tam někdo hulí. Ale tak spíš v pátek jdu domu ze školy, vidím, že je hezky, tak si napíšeme, jestli se někde sejdem a dáme si, prostě tam sedíme, pak se jdeme někam projít a to... Většinou teda někam jdeme, třeba v ten pátek si dáme, jakože se zkouříme no jako, tak se bavíme a třeba jdeme v sobotu a to si nedáme nic, že prostě jen tak sedíme, povídáme, kouříme u toho.“ (Tereza)

„No tak jakože že prostě, když nemám žádný povinnosti na druhý den, když mam čas a většinou když je kolektiv. S kamarádkama, s holkama s klukama, si napíšeme, tak dneska jme všichni čas a prostě si dáme. Na ten víkend skoro jako vždycky.“ (Jana)

„To prostě fakt jenom víkendu, ve škole ani není čas přes ten tejden. Prostě odpoledne v sobotu si dáme. Ted'ko mam volno, nemusim nic dělat do školy, zavolam holkam a půjdeme.“ (Lenka)

„No tak ,když většinou jdeme na párty, tak to většinou k tomu patří. Se před tím zhulíme nebo potom, když jdeme domu, aby se nám líp spalo, abychom byli v pohodě. A když je hezký počasí, tak si třeba koupíme, já nevím, víno a k tomu si ubalíme třeba to brko a tak, jako pro tu náladu. Ale kdybych byla doma sama a takhle že bych potřebovala hulit, to zase ne, jako pro tu zábavu spíš.“ (Martina)

„Tak je to většinou nějaká akce nebo koncert a musí tam bejt jako ta parta lidí. Musí tam být ta společnost, se kterou si dam, která si dá se mnou.“ (Klára)

„...se prostě zkouříme, jen tak. Pak je sranda. Prostě je sranda ...jako jo, určitě to jde i bez toho, ale takhle, když není co dělat, tak se to prostě vobčas sežene a je to pak lepší no...vezmeme si prostě víno a jdeme si sednout k řece a když je prostě pěkně, tak si dáme no.“ (Michaela)

Máš pocit, že tě někteří lidé odsuzují kvůli kouření marihuany?

„Myslím si, že ani ne, že ty lidi v tý partě v jaký jsem to jako cejtěj úplně normálně a ty lidi ve škole to se prostě o tom nebavíme. Jako vědi to, ale jako že se před nima jako nezmiňuju, jako že jsem se o víkendu prostě zkouřila, bavíme se o jiných věcech. Já si stejně myslím, že mě to přestane bavit, že tak dlouho mi to zase nevydrží.“ (Tereza)

„Tak mam kluka, ale ten nehulí a nekouří, tak před nim nekouřim, nehulim před nim. Tomu to teda vůbec nevadilo tomu předchozí, ten hulí opravdu minimálně, ale nevadilo mu to.“ (Jana)

„Myslím si, že lidi kolem to berou, že neřeknou, je vona hulí, tak s tou se bavit nebudu. Nesetkala jsem se s tím, protože většinou koho znam, tak to aspoň zkusili, takže vědi, co to je.“ (Lenka)

„Myslim si, že jo. Jak kdo, se to řekne, jak který lidi. Lidi co nehulej si hned myslí, že je to feťačka a to nesnášim. Jsme byli na diskotéce, tak jsme se šli před tím zhulit a tam byla ta parta těch šampónků a ty k nám přišli a řekli nám, že jsme feťačky, že jsme hrozný. Jsme si jich nevšímalý.“ (Martina)

„Jako kamarádky ty na to koukaj tak jakože blbě. Řikaj, že je to zbytečný, že neví, proč to dělám. No a zase ty lidi z té party zase jako naopak k tomu maj pozitivní pohled. Ne to rozhodně by se se mnou ty lidi v té partě nepřestali bavit, kdybych si nedala.“ (Iveta)

„Tak lidi v té partě, co hulej, to berou úplně v pohodě. Jsou na tom stejně jako já. A ty co to třeba jednou zkusili, tak jako třeba kamarádka moje, nelíbí se jí to. Dělá našťvanou, řekne, že se jí to nelíbí.“ (Klára)

„Ne, ani ne.“ (Petra)

„Nemyslim si. Dneska to dělá každej, takže to ani není nic neobvyklýho.“ (Michaela)

Jaké jsou tvé plány do budoucna?

„Jako určitě bych chtěla jít na vejšku na VŠE. Kdyby to nevyšlo, tak na zemědělkou.“ (Tereza)

„Chtěla bych na vejšku.“ (Jana)

„Chtěla bych jít na vejšku.“ (Lenka)

„Pudu pracovat. Někam do kanceláře.“ (Martina)

„Tak chci jít na vysokou, nevím, co bude dál, to je teď hlavní cíl.“ (Iveta)

„Příští rok maturita a pak asi ekonomka nebo něco takovýho.“ (Klára)

„Chci jít na vejšku.“ (Petra)

„Asi bych chtěla zkusit vejšku. Uvidíme.“ (Michaela)

Myslíš si, že budeš marihuanu užívat i nadále?

„Já si myslím, že jo, ale ne jako že bych si dávala každej den jako tohle tempo.“ (Tereza)

„Myslim si, že prostě dokavad budu mít tenhle studentskej život, tak nepřestanu. Asi jsem na tom závislá, nikdy jsem ale nezkoušela přestat, proč asi, není proč.“ (Jana)

„Myslim si, že i na vejšce asi hulit budu, a bude to stejný, ty víkendy.“ (Lenka)

„To nevím.“ (Martina)

„Nevím, občas možná jo.“ (Iveta)

„Já si myslím, že tak nějak jak to je, že to něčemu nevadí. Nijak mě to neomezuje, finančně nevytíží, nenutí mě to dávat tu školu stranou a tak. Uvidíme že, až se třeba dostanu mezi jiný lidi, tak to bude asi jinak. Kdyby tam nebyl nikdo v té společnosti, kdo by hulil, tak já sama si nedam.“ (Klára)

„Ne, vůbec mě to nebaví a nic mi to nedává, nic v tom nevidím jako. Spíš mi to vadí... přijde mi to ubohý.“ (Petra)

„Asi jo, zatím to ničemu nevadí.“ (Michaela)

Myslíš si, že je pro dívky tvého věku těžké opatřit si marihuanu?

„Já si nemyslim jako, že je to těžký, protože ten dealer nekouká na to, jestli jsi kluk. Distribujou to spíš starší. Já si myslim, že holky jsou na tom stejně, akorát není moc dealerek.“ (Tereza)

„Ne.“ (Jana)

„Myslim si, že v týhle době to není vůbec žádný problém, získat trávu.“ (Lenka)

„Ne. Tak já to mam od toho přítele, no.“ (Martina)

„Ne.“ (Iveta)

„Vůbec.“ (Klára)

„Vůbec ne.“ (Petra)

„To ne, vždycky se najde někdo, kdo to smotá a kdo má na brko.“ (Michaela)

Myslíš si, že dívky mohou být za kouření marihuany odsuzovány?

„To si zase myslim, že jo. Možná u těch mladejch tolik ne, ale u té starší generace jako určitě by to vzali víc u kluka než u holky.“ (Tereza)

„Když někdo kouří trávu, tak je jedno, jestli je to holka nebo kluk. I když možná se na ně kouká hůř než na toho kluka no. Když holky jsou spíš takový to vínečko no.“ (Jana)

„Ne.“ (Lenka)

„No, můžou, právě to, co se stalo mě.“ (Martina)

„Podle mě kluků je víc, co to zkouší. Myslim, že celkově jsou takový víc otevřený, chtěj ty věci víc poznávat. Holka se třeba bojí, že to neudělá, že to třeba nezkusí nebo takhle.

Tak jako podle mě tolik holek na tom není závislejších, ale mam spíš víc kamarádů kluků, který hulej denně. Holku neznám žádnou, která by v takovým velkým množství užívala tu marihuanu. Myslim si, že se z těch kluků pomalu, ale jistě stávají vyvrhelové. Jako dělá to hodně lidí, je to docela běžný, ale ti kluci se bez toho neuměj ani bavit pomalu.“ (Iveta)

„Já si myslim, že o holce, která hulí, že jí odsoudí rychlejš. Když kluk hulí, tak ho odsoudí celkově. Když si občas zahulí, tak to berou tak, že je ten pól. U holky si řeknou, to jsem spíš nečekal. U holek je to tvrdší hodnocení, ale u těch kluků se to odsoudí víc. Já bych řekla, že hulí víc kluků. Já ani neznam žádnou holku, která by hulila pravidelně, ale kluků znám dá se říct dost.“ (Klára)

„Dneska, když už to dělá takových lidí, tak asi ani ne.“ (Petra)

„Nemyslim si.“ (Michaela)